

Patrimoniul Imaterial și Cultură Tradițională

Buletin Informativ

nr. 3 -4/ aprilie - iunie 2021

Ediție online

URL: <https://biblioteca-digitala.ro/?pub=353-patrimoniul-imaterial-si-cultura-traditionala-buletin-informativ-institutul-national-al-patrimoniului>

Editura: Patrimonia

ISSN 2668-6104, ISSN-L 2668-6104

Institutul
Național al
Patrimoniului

Ministerul Culturii

STUDII

Dr. Karla Roșca, *Recontextualizarea obiectelor de ceramică în muzeu. O nouă metodă de abordare experimentală*

CERCETARE APLICATĂ

Dr. Corina Mihăescu, *Cămașa tradițională - trup și suflet în portul popular românesc*
Dr. Iuliana Băncescu, *Elemente de patrimoniu cultural imaterial - Fișe de inventar*

ECOURI

Dr. Corina Mihăescu, *Târgul de ceramică românească „Cucuteni - 5000”*
Conf. univ. dr. Ioan Dănilă, *Cultură locală, cultură națională*

NOI APARIȚII EDITORIALE

Drd. Anamaria Stănescu, *Zestrea Brăneștiului. Mic ghid al patrimoniului comunitar/Heritage of the Commune of Brănești. Short guide to community heritage, București, 2021*

REVISTA PRESEI

Mihaela Ciorcilă, *Brâul*

EVENIMENTE

Evenimente ale Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Brăila
Evenimente Buzău, lunile iunie-septembrie 2021
Centrul de Cultură și Artă Hunedoara, evenimente luna iunie

Recontextualizarea obiectelor de ceramică în muzeu. O nouă metodă de abordare experimentală¹

Patrimonializarea este „procesul prin care un obiect cultural care aparține unui sistem cultural specific, este extras și integrat în alt sistem cultural, prin ajustare morfologică și resemnificare”² și „are loc în momentul în care anumite fenomene culturale, comportamente și reprezentări sunt scoase din contextul lor genetic și sunt mutate într-un context diferit, intervenindu-se asupra lor”³.

Intrate în muzeu obiectele sunt puse în valoare în cadrul diverselor activități de clasare, expoziționale, editoriale, de salvagardare a patrimoniului cultural imaterial, răspunzând „intereselor, nevoilor și dorințelor societății, respectiv a comunității pe care instituția muzeală le deservește”⁴.

Piese de ceramică din zona Sibiului, realizate în atelierele de breaslă sau în afara acestora în perioada 1739-1899 au fost clasate în mare parte în categoria juridică Tezaur, fiind obiecte considerate excepționale pentru umanitate, alături de piesele habane produse în secolele XVII și XVIII la Vințu de Jos. Criteriile generale și specifice pe baza cărora s-a făcut clasarea au fost vechimea, frecvența, starea de conservare, valoarea istorică și documentară, valoarea memorială, autenticitatea, autorul, atelierul și calitatea formală⁵. Aceste piese sunt păstrate conform normelor de conservare și de protejare a patrimoniului cultural mobil

Expoziția de bază: *Cahle transilvănene. Secolele XV-XIX*, 1998-2011, Piața Huet, nr. 12, Sibiu, (Concept și design: Florentina Iltu)

¹ Articolul reprezintă o parte din cercetarea elaborată sub îndrumarea prof. univ.dr. habil. Narcisa-Alexandra Știucă, teza de doctorat cu titlul *Ceramica săsească din zona Sibiului în secolele XVIII-XIX*, București, Universitatea din București, Facultatea de Litere, 2020.

² <https://www.revistasinteza.ro/aproape-totul-despre-patrimonializare>

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*.

⁵ Conform Normelor de clasare a bunurilor culturale mobile din 20.08.2008, art 6, aliniatul 2 și art. 7 aliniatul 2.

și sunt puse în valoare în cadrul expozițiilor temporare organizate în spațiile Muzeului ASTRA.

În plan expozițional, vernisarea, în noiembrie 1998, a expoziției de bază „Cahle transilvănene. Secolele XV-XIX” a prilejuit inaugurarea primului spațiu expozițional al Muzeului de Etnografie și Artă Populară Săsească „Emil Sigerus”, amenajat în subsolul imobilului din Piața Huet nr. 12, în care a fost prezentată cea mai completă și valoroasă colecție de cahle din întreaga țară și printre cele mai bogate din Europa. Din considerente administrative (retrocedarea imobilului), în anul 2011, expoziția a fost închisă publicului, iar piesele au fost retrase în depozitul de ceramică al muzeului. În anul 2006 a fost tipărit primul catalog tematic al unei colecții de patrimoniu care a pus în valoare colecția de cahle a Muzeului ASTRA. Catalogul *Mărturii ale civilizației transilvănene. Colecția de cahle a Muzeului ASTRA*, autori Karla Roșca și Szöcs F. Karoly, care oferă oportunitatea lansării în circuit public și de specialitate a unei colecții de o incontestabilă valoare.

Programul de valorificare completă a colecției de ceramică a continuat anual, prin organizarea de expoziții temporare care au pus în valoare colecțiile muzeului și centrele de ceramică săsești reprezentative din Transilvania, dar și meșterii populari ceramiști contemporani. În calitate de curator am organizat și colaborat la o serie de expoziții despre meșteșugul olăritului organizate în spațiile din Casa Hermes, Casa Artelor sau în muzee din țară. În anul 2003 la solicitarea Primăriei din Cisnădie a fost reorganizată expoziția de bază a Muzeului sătesc din Cisnădioara, județul Sibiu. Din anul 2004 colecția de ceramică săsească a fost expusă publicului, admirată și apreciată: *Ceramica săsească din sud-estul Transilvaniei* (2004), *Expoziția medalion: La întâlnire cu maeștrii. Smithsonian Folklife Festival. Pall Agoston* (2005), *Meșteșugari habani în Transilvania. Influențele artei habane în arta populară săsească* (2005), *Ceramică contemporană* (2006), *Ceramică și broderie. Elemente de ornamentică transilvăneană* (2008), *Ceramica din Transilvania. Secolele XVII-XXI* (2010), *Arta meșterului Leș Gabor* (2010), *Strādaniile colecționarului... pasiuni... amintiri... idealuri... cărți... obiecte* (2013), *Frumos. Ceramic. Folositor* (2014), *Moștenirea familiei Sitar. Olăritul* (2014). De asemenea piesele de ceramică au fost expuse în cadrul expozițiilor temporare organizate de instituții muzeale din Sibiu și din țară: *Colecții și colecționari sibieni*, organizată de Muzeul Transilvănean din Gundelsheim și Fundația Sașilor Transilvăneni din München la Centrul Cultural „Friedrich Teutsch” (2007); *Ceramică din Transilvania în colecțiile Muzeului Județean Mureș*, organizată la Muzeul Județean Mureș (2011), *Portretul unui colecționar. Centenar Carl Engber*, organizată de Muzeul Național Brukenthal (2012); *Calfe călătoare de ieri și de azi*, organizată de Muzeul Național Brukenthal, Muzeul de Istorie Casa Altemberger, (2014) și a expozițiilor itinerante: *Teracota, mon Amour!* (2018) și *Oala de sarmale a bunicii*, organizată de Muzeul Județean Satu Mare, cu implicarea a cinci muzee naționale:

Expoziția temporară: *Ceramică și broderie. Elemente de ornamentică transilvăneană, 2008, Casa Artelor, Sibiu* (Concept și design: Karla Roșca, Camelia Ștefan)

Expoziția temporară: *Ceramica din Transilvania. Secolele XVII-XXI, 2010, Casa Artelor, Sibiu* (Concept și design: Karla Roșca)

Expoziția temporară: *Strădaniile colecționarului... pasiuni... amintiri... idealuri... cărți...obiecte, 2013, Casa Artelor, Sibiu* (Concept și design: Karla Roșca)

Muzeul Județean Satu Mare, Muzeul de Istorie și Artă din Zalău, Muzeul Satului Bănățean Timișoara, Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti” și Complexul Național Muzeal ASTRA din Sibiu. Expoziția a fost organizată în trei muzee din țară: Muzeul Județean Satu Mare (2016-2017), Muzeul de Istorie și Artă din Zalău și Muzeul Satului Bănățean Timișoara (2017). Expoziția temporară *Atelier*, organizată în anul 2016 în cadrul expoziției de bază *Târg*, a inaugurat noul spațiu expozițional al Muzeului ASTRA în Pavilionul Muzeal Multicultural, în cadrul proiectului *Patrimoniu deschis. Creșterea accesibilității publicului la valorile multietnice din patrimoniul Muzeului*. Expoziția a prezentat piese de ceramică valoroase, reprezentative pentru olăritul săsesc din Transilvania.

Revenind la Catalogele de colecție, a doua premieră a colecției de ceramică săsească a reprezentat tipărirea în anul 2010 a volumului *Ceramica de breaslă, habană și manufacturieră din Transilvania*, autori Karla Roșca și Horst Klusch. Acestea a constituit rezultatul unei colaborări dintre muzeograf și colecționar și prezintă istoria și evoluția centrelor de olărit săsești din Transilvania din secolele XVIII-XIX.

Observând interesul din ce în ce mai evident al specialiștilor și al

turiștilor pentru ceramica din România, dar și a meșterilor olari care doresc din ce în ce mai mult preluarea unor motive și forme specifice vechilor centre de ceramică și reintegrarea lor în locuința contemporană, la inițiativa lui Horst Klusch am editat începând din anul 2013 un ziar care a fost distribuit în fiecare an, cu ocazia Târgului Olarilor din Sibiu. Cele cinci ediții ale publicației au conținut articole de specialitate despre olari și arta olăritului, îndrumar pentru Cercurile de elevi și tineret, activitatea centrelor de olărit din România, tehnici de modelare și prelucrare a lutului și a smaltului, evenimente din țară și străinătate și noutăți editoriale.

În anul 2016 a fost publicată cartea *Povești din bucătăria olarului*, autor Karla Roșca care cuprinde o retrospectivă a celor patru ediții a Târgului *Frumos. Ceramic. Folositor*. Adresată specialiștilor și publicului larg, cartea prezintă detalii tehnice despre meșteșugul olăritului și secrete din bucătăria olarului.

Problematica abordată de-a lungul timpului de specialiștii Muzeului ASTRA privind salvagardarea patrimoniului cultural material și imaterial se argumentează prin realizări concrete, coerent articulate într-un adevărat sistem de cercetare, punere în valoare, consolidare, catalizare și transmitere către noile generații a

Expoziția temporară: *Frumos. Ceramic. Folositor, 2014, Casa Hermes, Sibiu* (Concept și design: Karla Roșca)

tezaurului circumscris patrimoniului cultural imaterial. Pe lângă atelierile demonstrative organizate cu meșteri olari în Muzeul în aer liber din Dumbrava Sibiului, începând cu anul 2013 colecția de ceramică a instituției a fost valorificată în cadrul unui eveniment care a adus meșterii olari, specialiștii și publicul mai aproape de muzeu, experimentând împreună meșteșuguri tradiționale. Târgul *Frumos. Ceramic. Folositor* este clădit pe ideea valorii, a respectării tradiției, a autenticității, a funcționalității și a specificului zonal, îndrăznind mai mult ca oricând să abordeze o metodă modernă de cunoaștere a muzeului, a colecțiilor și a tehnicilor de realizare a obiectelor prin *arheologie etnografică experimentală*, folosind metode, tehnici și abordări pentru a crea și testa ipoteze sau interpretări pe baza unei surse istorice, a unor piese din secolele XVIII-XIX, pentru a afla adevăruri istorice. Realizarea acestor obiecte în cadrul târgului de către meșterii olari se face prin reproducerea fidelă sau reinterpretări artistice ale obiectului, folosind tehnici contemporane⁶. Meșterii olari pregătesc și susțin atelierile demonstrative, în urma cărora vizitatorii vor obține informații cu privire la modelarea, decorarea, smălțuirea și arderea vaselor de ceramică.

La acest târg fiecare olar trebuie să lucreze la roată și să reproducă în fața juriului un vas din colecția Muzeului ASTRA care se încadrează în tema stabilită cu un an înainte; să decoreze vasul cu motive și ornamente specifice, în fața comisiei de jurizare; să prezinte juriului cel puțin două piese (farfurie, cană, oală sau cănceu) realizate în atelierul propriu, specifice ceramicii prestabilite și să gătească în vasele proprii pe vatră liberă sau în cuptor rețete tradiționale zonei din care provin. La finalul evenimentului, cele două comisii de jurizare, stabilesc, pe criterii bine definite, cel mai bun olar-bucătar din anul respectiv.

Patrimoniul material și imaterial promovat de olarii din târgul de ceramică din Dumbrava Sibiului, se constituie într-o spectaculoasă parte practică, aplicativă, fiind completat de o conferință științifică, workshopuri și vizite de documentare în colecțiile Muzeului ASTRA sau în colecții particulare și în atelierile de olărit.

Muzeul ASTRA și-a asumat rolul de a recupera vechile colecții muzeale și de a provoca pe olari să lucreze o ceramică dispărută de pe piață. În fiecare an, la fiecare ediție a târgului, au fost valorizate și interpretate obiecte din centre de olărit diferite. Este un proiect inovator în care salvagardarea patrimoniului imaterial se face prin punerea în valoare a patrimoniului etnografic, vechi, și în același timp prin producerea de valori de patrimoniu care luptă împotriva kitschului. Elementul de noutate este mai ales pentru olarii din afara României care trebuie să reinterpreteze un obiect din ceramică

⁶ Colecția de ceramică a Muzeului ASTRA s-a îmbogățit cu aproximativ 100 de obiecte, replici ale ceramicii reprezentate în cadrul edițiilor târgului, care permit muzeografilor să le utilizeze în programele de educație muzeală și valorificare expozițională interactivă.

Târgul Olarilor, Piața Mare, 2018

Ceramică de inspirație săsească, Târgul Olarilor, Piața Mare, Sibiu, 2018, meșter olar: Leș Gavril

transilvaneană, folosind materia primă și tehnicile de lucru din țara de origine.

Muzeul ASTRA a recurs la organizarea unui astfel de târg având în vedere dorința olarilor de „a face ceva nou”, de a cunoaște colecțiile vechi și de a avea acces la ele și chiar de a revitaliza unele centre ceramice dispărute. Dialogul între meșteri, reprezentanți ai diverselor centre ceramice din țară și din străinătate, a dus la schimbul de cunoștințe și mai ales i-a determinat să intre în concurență, obligându-i să-și depășească limitele și să demonstreze că pot fi din ce în ce mai buni. De asemenea schimbul de cunoștințe între meșteri și specialiști reprezintă o nevoie reală, confirmată de grupul de lucru constituit în jurul târgului. Publicul vizitator a fost receptiv de la început, cumpărând vasele cu smalt ecologic și acceptând provocarea Muzeului ASTRA de a găti în astfel de vase. În timp cererea a devenit tot mai mare și se resimte în așteptările pe care publicul vizitator le are de la meșterii prezenți în Târgul olarilor din Sibiu.

Unele dintre produsele obținute după modelele din colecție se reîntorc în Muzeu facilitând cunoașterea și interpretarea acestui patrimoniu. Este esențial pentru publicul vizitator să înțeleagă cum au fost produse, dar mai ales care era rolul lor funcțional în cadrul unei gospodării.

Odată ce au învățat modele noi olarii din România sau din străinătate readuc în piață aceste produse, ridicând nivelul calitativ al ceramicii comercializate și obligând publicul cumpărător să își pună întrebări înainte de a face o alegere, chiar dacă prețul de vânzare este mai mare.

Patrimonializarea obiectelor este necesară pentru ca istoria să se păstreze în muzee; dar trebuie făcută cu responsabilitate. „Au fost cazuri în care anumite obiecte au fost interpretate greșit, deformând astfel întreaga istorie a centrului în care au fost produse. De asemenea trebuie ușurat accesul la datele și obiectele păstrate în muzee. De multe ori, accesul la date este atât de limitat, încât cercetarea în afara muzeului este practic, imposibilă.”⁷

Conferința *Frumos. Ceramic. Folositor*, 2016, Muzeul în aer liber din Dumbrava Sibiului, Pavilionul Muzeal Multicultural, Sibiu (Organizator: Karla Roșca)

⁷ Sursa orală: W. A. M (Lugoj), interviu: Karla Roșca (2019, la Sibiu).

Târgul Frumos. Ceramic. Folositor, Muzeul în aer liber din Dumbrava Sibiului, 2018 (organizator: Karla Roșca)

Obiectele muzeale exprimă în muzeele etnografice și în muzeele în aer liber din România diferite aspecte ale vieții rurale, fiind puse în așa fel în scenă sau contextualizate pentru a demonstra sistemul de folosire și de reprezentare specific secolului din care provin. Este datoria muzeografului să facă în așa fel încât odată aduse în muzeu, să „vorbească” în continuare. Obiectele de ceramică pe care le aducem în fața publicului exprimă „contacte între lumi diferite și sunt dovada comunicării oamenilor, a ideilor, a lucrurilor, a tehnicilor”⁸, a experiențelor și experimentelor de-a lungul vieții. Muzeului îi revine misiunea de reconstituire și restituire a acestor sensuri.

⁸ Ligia Fulga, *Statutul actual al obiectului muzeal*, în „Caietele ASER”, nr. 4, Oradea, Muzeul Țării Crișurilor, p. 295.

Documentare în teren. Atelierul meșterului căhlar Michael Henning din Cisnădioara, județul Sibiu, 2018

În concluzie putem afirma că funcția de cercetare este vitală pentru muzeu. Existența colecțiilor și sistematizarea acestora prin punerea în valoare expozițională și editorială este liantul muzeului cu comunitatea. Provocarea muzeelor este generată de adaptabilitatea la schimbările mediului social, cultural, politic și economic pentru creșterea rolului educațional în societate.

Comunitățile pot fi create și educate doar printr-un muzeu care informează și formează publicul, stabilind de comun acord căi moderne de cercetare și experimentare.

Ceramică decorativă de inspirație săsească cu motive și forme specifice ceramicii din zona Sibiului. Târgul *Frumos. Ceramic. Folositor. Ceramica din zona Sibiului*, Muzeul în aer liber din Dumbrava Sibiului, 2019 (organizator: Karla Roșca)

Ceramică utilitară reinterpretată. Târgul *Frumos. Ceramic. Folositor*, Muzeul în aer liber din Dumbrava Sibiului, 2018 (organizator: Karla Roșca)

Sursa orală

Klusck Horst, colecționar, n. 1927 - decedat în 16 decembrie 2014, Sibiu (înreg. în 2013).

B. A, colecționar, București (înreg. în 2017).

M. W. A, colecționar, n. 1971, Lugoj, Sibiu (înreg. în 2018, 2019).

Dr. Karla Roșca
Complexul Național Muzeal ASTRA, Sibiu

Cămașa tradițională – trup și suflet în portul popular românesc

Această lucrare valorifică o parte din Arhiva de imagini a Institutului Național al Patrimoniului, realizate în cadrul Departamentului Patrimoniului Imaterial și Cultură Tradițională în ultimii doi ani, ce reprezintă câteva aspecte legate de cunoașterea, identificarea, cercetarea și interpretarea actuală a unui element distinctiv al portului popular, privit ca un ansamblu de piese și reguli de combinare, un capitol însemnat al spiritualității noastre, o emblemă națională în care sunt inserate informații și principii privitoare la autohtonie, continuitate, originalitate, unitate stilistică, varietate, perenitate...

Imaginile înfățișează modalități și aspecte legate de promovarea meșterilor populari, deținători și practicanți ai tehnicilor tradiționale de lucru a unei piese valoroase a costumului tradițional românesc - *ia* sau *cămașa*.

Secvențele acestui documentar se constituie într-un album expresiv de cultură și civilizație populară ce reflectă câteva contexte în care se poartă cămașa sau în care se creează sau se moștenește acest

odor în ansamblul portului popular, așa cum a fost surprins și înregistrat cu prilejul participării la câteva manifestări consacrate, care pun în valoare, conservă, creează și salvgardează această zestre a neamului: *Hora Costumelor* - sărbătoarea portului popular vâlcean ce se desfășoară de peste 50 de ani în Duminica Floriilor la Pietrari, *Brâul de aur* - sărbătoarea portului popular din Bărbătești, *Sărbătoarea iilor de la Cezieni* - Olt, inițiată în anul 1920, continuată și în prezent printr-un concurs de excelență în lucratul cămășilor cu altiță.

Cămașa cu altiță este înfățișată și acolo unde acest tip de obiect vestimentar se află în fondul pasiv - arhive, lăzi de zestre, dulapuri, expoziții sau în cel activ (ateliere individuale de lucru, șezători contemporane în care femeile cos ii, întâlniri experimentale de lucru, concursuri și sărbători ale comunităților locale, care pun în valoare costumul popular).

În ordinea în care sunt inserate fotografiile în acest documentar, imaginile conțin și aspecte din Atelierul „Borangic Niculescu”, în care Cristina Niculescu, țesătoare din Stoenești, județul Vâlcea, lucrează cămăși tradiționale și marame din fir de borangic, alături de familia sa de sericultori, fiind singura creatoare din România care obține firul de mătase naturală, din creșterea viermilor de mătase.

Urmează, apoi, aspecte din Atelierul de lucru „Cămăși cu altiță”, organizat de Institutul Național al Patrimoniului, în parteneriat cu Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Iași, cu sprijinul Primăriei Comunei Heleșteni (Iași) și al Centrului Cultural Bucovina, județul Suceava.

II și cămăși românești - tradiție și valorificare

În alt registru al acestui album se regăsesc imagini din expoziția *II și cămăși românești - tradiție și valorificare*, organizată de Institutul Național al Patrimoniului în anul 2019, în urma cercetărilor de teren realizate în vederea elaborării dosarului multinațional de candidatură - *Arta cămășii cu altiță* -, element de identitate culturală în România, cercetări realizate în perioada 2016-2019, care au făcut parte din programul de acțiuni care au fost puse în aplicare de către grupurile de lucru de la acea vreme.

Cu acest prilej a fost identificat, documentat și analizat, acest element morfologic și decorativ - *altița* - de pe mânecile cămășilor, ce definește tipologic mai multe zone etnografice ale României.

În Expoziția „*II și cămăși românești - tradiție și valorificare*” am prezentat publicului specificul cămășilor (ținând cont de tipurile și problematicile enunțate anterior, legate de acest element de port), din câteva zone etnografice/arii geografice: astfel, exemplarele înfățișate au reprezentat contribuții la exemplificarea persistenței acestui element de decor astăzi, realizat într-un sistem

de semne plastic-decorativ capabil să releve în structurarea lui diferențieri de la o zonă la alta, cu transformări survenite în timp, impuse de noi sisteme vestimentare sau de asimilarea formală și conceptuală a modelelor arhaice.

Piesele au exprimat personalitatea stilistică a peste 40 de creatoare (incluzându-le aici și pe acelea care lucrează în sistemul cooperatist-meșteșugăresc), care pornesc de la motive tradiționale, valorificându-le artistic și conferind îndeletnicirii de a coase cămăși populare „frumuseți și prețuri noi”, într-un dialog al obiectelor despre ce înseamnă tradiția azi, despre generații și transmitere, despre gustul pentru armonie, eleganță și echilibru, despre inventivitate.

Aria caracterizată de prezența acestor obiecte cu flori și povești, abordată de noi în cadrul acestui proiect expozițional a fost reprezentată de zone ale județelor: Buzău, Caraș-Severin, Gorj, Iași, Olt, Prahova, Vâlcea, Suceava. Se cuvine să amintim și numele creatoarelor care ne-au însoțit în acest demers: **Florina Alexa** (Oboroceni-Heleșteni, jud. Iași), **Mihaela Amoldovencei** (Sticlăria-Scobinți, jud. Iași), **Gabriela Andrei** (Scânteia, jud. Iași), **Ana Avramescu** (Măleni - Bărbătești, jud. Vâlcea), **Elena Borța** (Mihăești, jud. Vâlcea), **Gabriela Cazacu** (Râmnicu Vâlcea, jud. Vâlcea), **Vasilica Cojan** (Tomșani, jud. Vâlcea), **Viorica Copăcel** (Mânzălești, jud. Buzău), **Eugenia Coțobea** (Oboroceni-Heleșteni, jud. Iași), **Anica David** (Pietrari, jud. Vâlcea), **Maria Dinoiu** (Polovragi, jud. Gorj), **Claudia Drăghescu** (Sohodol - Tismana, jud. Gorj), **Maria Drăgotoiu** (Miculești - Slivilești, jud. Gorj),

Emilia Drăgotoiu Nanu (Târgu Jiu, jud. Gorj), **Ioana Enea** (Copăceni, jud. Vâlcea), **Alexandrina Olguța Filip** (Corlătești - Cezieni, jud. Olt), **Maria Foltea** (Mihăești, jud. Vâlcea), **Maria Gioancă** (Vaideeni, jud. Vâlcea), **Cristina Greceanu** (Breaza, jud. Prahova), **Veronica Hojbotă** (Mănăstirea Humorului, jud. Suceava), **Liliana Ionașcu** (Reșița, jud. Caraș-Severin), **Cristina Irimescu** (Vaideeni, jud. Vâlcea), **Rada Leu** (Mânzălești, jud. Buzău), **Anda Mănescu** (Breaza, jud. Prahova), **Eliza Necula** (Breaza, jud. Prahova), **Cristina Niculescu** (Stoenești, jud. Vâlcea), **Mirabela Petrache** (Tismana, jud. Gorj), **Elvira Sava** (Pârteștii de Sus-Cacica, jud. Suceava), **Silvica Săcăleanu** (Scânteia, jud. Iași), **Filomela Sârbu Țiștere** (Sohodol - Tismana, jud. Gorj), **Marioara Tantan** (Tismana, jud. Gorj), **Ileana Tincu** (Sticlăria-Scobinți, jud. Iași), **Valeria Țiștere** (Sohodol - Tismana, jud. Gorj), **Mariana Trif** (Bisoca, jud. Buzău), **Valentina Țicudeanu** (Caracal, jud. Olt), **S.C.M. Miorița Iași**.

Imaginile selectate sunt un omagiu al mâinilor care cos, al celor care poartă azi cămașa tradițională, definindu-și astfel identitatea în lume și codul comportamental al purtării cămășii.

În aceste fotografii se regăsesc frumoase exemplare de cămăși cu altiță care relevă varietatea modelelor, semnificația acestora, diversitatea cromatică, dar și modul în care sunt îmbinate în elegante ansambluri vestimentare. În dinamica vizuală observăm mulțimea ornamentelor, deosebiri legate de concepții și abordări decorative în funcție de personalitatea creatoarelor, dar în același timp se poate remarca modul magic de structurare moștenit de-a lungul generațiilor.

O altă secvență este dedicată unor exemplare de cămăși cu altiță din

Colecția Muzeului Județean Slatina, din județul Olt, care ne ajută să încadrăm morfologic și semantic o categorie specială: tipul ornamental cu altiță, în care broderiile mânecilor sunt dispuse în trei registre distincte: altița - o bandă cu mai multe rânduri de model, variabilă ca lățime, așezată pe umărul cămășilor, încrețul - un spațiu cu broderie monocromă dispus sub altiță și mai îngust decât aceasta, și rânduri, șiruri sau râuri de cusătură, două sau trei la număr, dispuse vertical sau oblic până la capătul mânecilor.

Cămașa îmbracă trupul, dar și sufletul celei ce o poartă: prin structura naturală a materialului croit în forma crucii, prin forma simbolurilor încarnate cu arnici și mătase în firele țesute ale pânzei, prin cusături, culori și motive dispuse cu știință pe suprafețe.

Cămașa cu altiță a zilelor noastre este un mesaj al cărui emițător este trecutul, tradiția, semnificația organizată în sisteme de gândire pe care cei ce îl receptează îl transformă în prezent în exemple de bună practică prin care se încearcă și scrierea gramaticalizată care să semnifice nu numai morfologia, dar și sintaxa limbajelor redescoperite în codurile semantice ale atâtor semnificații, ritualuri, istorii și generații.

Crucea cămășii - credință și arhitectură

Construcția oricărui tip de cămașă presupune îmbinarea arhitecturală a staniilor de pânză. Desfăcută în părțile ei componente în ordinea bucăților de pânză din care a fost întocmită, cămașa ne dezvăluie semnul și sensul primar de la care s-a întrupat: crucea, simbolul credinței.

Aceasta consfințește elementele tipologice și variantele morfologice cristalizate în sisteme de croi care dezvăluie pe de-o parte alcătuirea structurată pe modul în care se îmbină staniile - părțile din față și din spate ale cămășii, numite semnificativ *trupul cămășii*, modul în care mânecile se leagă de *stani*, alături de alte elemente ajutătoare pentru definitivarea unei construcții potrivite scopului de a fi purtată - *pave*, *clini* și altoaie. Iar, pe de altă parte, în această unitate morfologică apar și diferențieri, de la o zonă la alta, raportate la structura arhaică, prin legi scrise și nescrise, ca și anumite procedee și modalități de ornamentare, exprimate în structura decorului.

Prin alcătuirea ei utilă și frumoasă, cămașa îmbracă atât trupul, cât și sufletul celor care o poartă. Unitatea morfologică și stilistică este conferită și de materiile prime din care este confecționată - cânepă, in, bumbac, borangic -, transformate la război în pânză țesută în două ite, care compune din foi dreptunghiulare croiala în linie dreaptă, fără

răscroitori, permițând totodată cusăturile pe fir ce vor complini alcătuirea materială cu cea a rafinamentului compozițional al decorului. Acesta este legat organic atât de forma obiectului, cât și de modalitatea de execuție - cămașa croită în război cu ornament ales, în care apar motive izolate, simetrice, alternante, repetitive, calculate precis, odată cu țesutul pânzei, pe piept și pe mâneci.

În tipologizarea cămășilor, lucrările de specialitate pornesc de la principiul de bază al croiului, ornamentația fiind criteriul secundar. Astfel, în istoria portului popular românesc au fost statuate două tipuri principale de cămăși: *cămașă dreaptă* sau *bătrânească* (specifică și portului bărbătesc), care face parte din fondul cultural arhaic al umanității, caracterizată de o croială în foi drepte, cu trupul dintr-o singură foaie de pânză despăcată la mijloc printr-o răscroitură profundă - gura cămășii - prin care intra capul. Mănecele tăiate drept se prind de stani (pieptul și spatele cămășii) în dreptul umerilor. Amintim aici și modalitățile de lărgire a trupului și măneclor cămășii prin adăugarea unei jumătăți de foi de pânză (clini), respectiv *pave*. Terminația liberă și largă a măneclor a fost îngustată cu timpul de o brățară, continuată sau nu de terminații în formă de volane.

Croită inițial fără guler, gura cămășii a căpătat în timp o bentiță îngustă, cu o rețea densă de cusături peste fir, iar mai târziu, sub influența modei orașului, un guler apreciabil, răsfrânt, împodobit. Sub aceeași tendință de înnoire a apărut *cămașa cu platcă* (tipul dacic), ca o variantă a celei bătrânești.

Al doilea tip de cămașă specific femeiască este *cămașa încrețită la gât*, sau *carpatică*, existentă în întreg spațiul românesc, cu excepția câtorva zone (Maramureș, Dobrogea și estul Bărăganului). Aparținând culturii iliro-traco-dacice, acest tip de cămașă continuă trăsăturile morfologice străvechi, recognoscibile atât pe marile monumente conservate - Columna lui Traian, Monumentu de la Adamclisi, cât și în detalii semnificative evidențiate pe statuetele descoperite în săpăturile arheologice de la Cucuteni și Vădastra.

Structura cămășii este construită din patru foi de pânză drepte, corespunzând stanilor și măneclor, încrețite în jurul gâtului. Coexistând cu cămașa dreaptă, acest al doilea tip a dobândit în timp rezolvări

constructive mai complicate decât cea amintită la început.

Desfăcută în părțile componente, foile cămășii capătă forma și imaginea crucii.

În acest sens, se cuvine să remarcăm că, deși monumentală prin croi și prin aspectul plastic-decorativ dobândit într-un sistem ornamental inedit și impresionant, cămașa încrețită la gât are, în ceea ce privește forma și dimensiunile cusăturilor și alesăturilor, o ordonare tributară principiului orientării liniare. Succesiunea, repetiția, alternanța sunt canoanele prin care se înfățișează grupele de motive sau construcții ornamentale, diferite de la o zonă la alta.

Râurii de pe mânecă și piept, *altițele*, *șirele* de modele se desfășoară în linii drepte, asemenea părților în formă de cruce din care este compusă cămașa.

Din familia tipului de cămașă încrețită la gât fac parte și *cămășile cu altiță*, *cu umăr (sau umeraș, sau umere)*, *cu șire peste mânecă*, *cu tablă*, *cu șire peste cot*, *cu mâneca din gât*, *cu chirușcă* (altiță de formă triunghiulară), tot atâtea întruchipări ce rânduiesc în alcătuirea lor identități zonale. [Referințe bibliografice la: Elena Secoșan, Paul Petrescu, *Portul popular de sărbătoare din România*, Editura Meridiane, București, 1984; Maria Bâtcă, *Costumul popular românesc*, Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, București, 2006; Paula Popoiu, Doina Ișfănoni, *Costumul românesc de patrimoniu*, Editura Alcor, București, 2008]

Alțița - câteva considerații etnografice și semantice

Alțița face parte din morfologia și ornamentica tipului de cămașă românească scurtă, ale cărei trei elemente - stanii sau trupul cămășii, mânecile și clinii - formează piesa de bază a portului tradițional, având o istorie veche, definită printr-o structură unitară, caracterizată printr-o varietate ornamentală zonală, bogată, în concentrarea elementelor artistice pe principii ordonate de un limbaj artistic propriu.

Ornamentele cămășii sunt organizate în sisteme compoziționale transmise de experiența cristalizată de-a lungul generațiilor în legi scrise și nescrise ale decorului încadrat în spații ornamentate într-un raport proporționat de respirațiile albe ale fondului materialului.

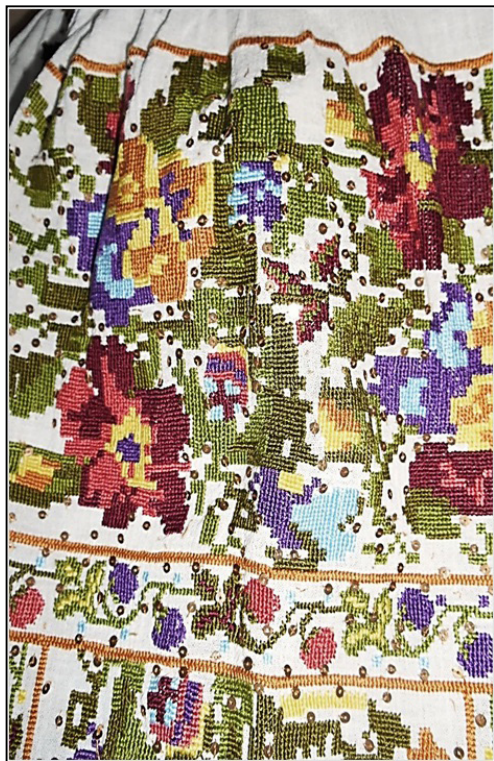
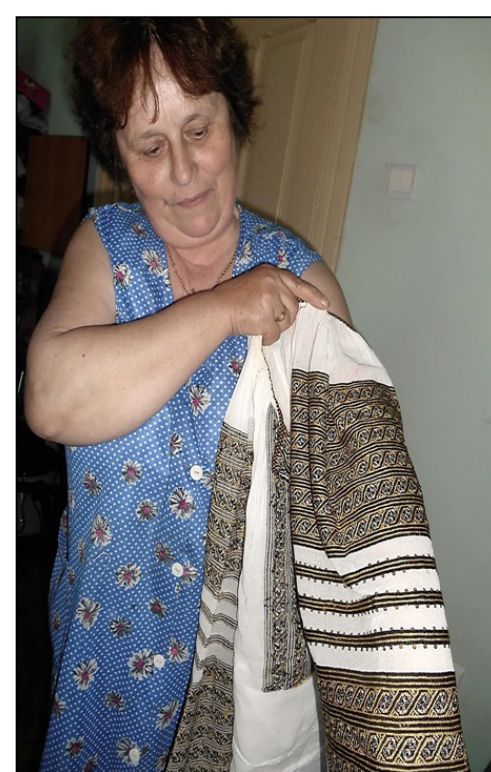
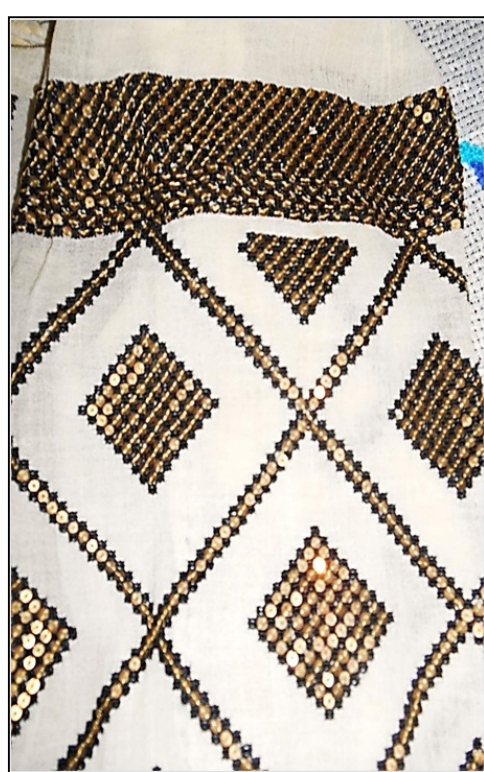
Dintre toate ipostazele decorative, *altița* este un câmp plin de semnificații, mai mult decât un element morfologic de croi, situată pe umărul cămășii, în locul cel mai vizibil al mânecii și cel mai

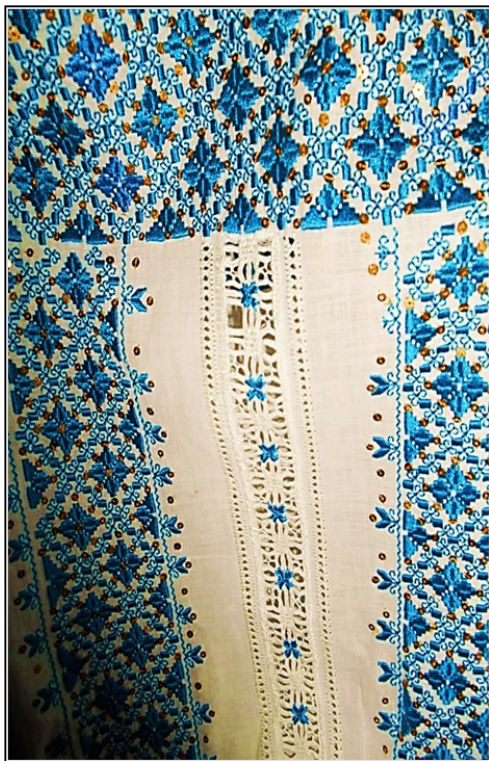

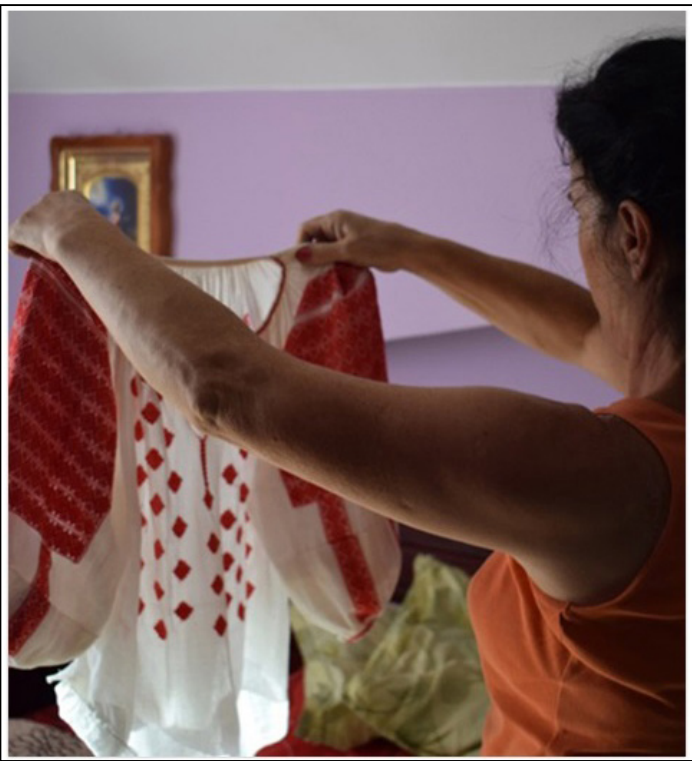
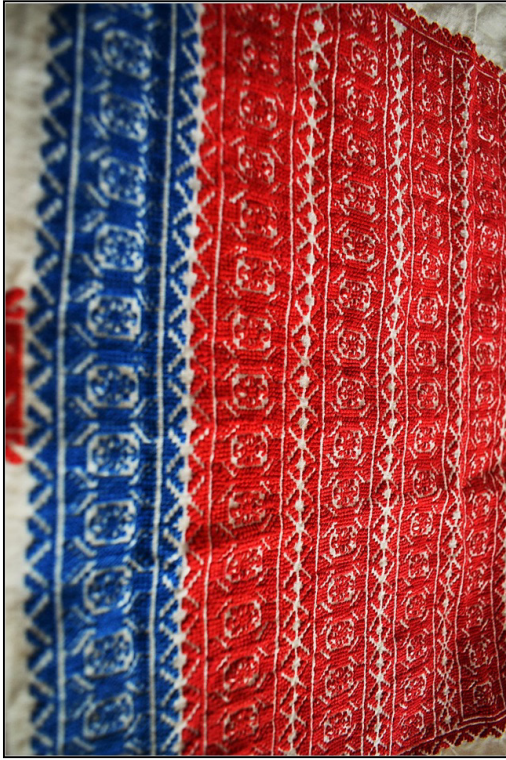

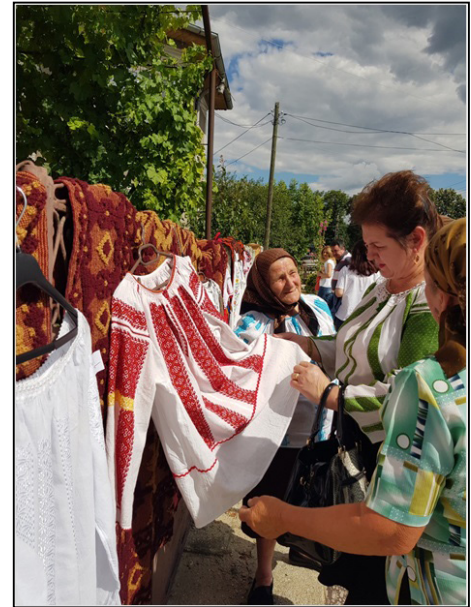

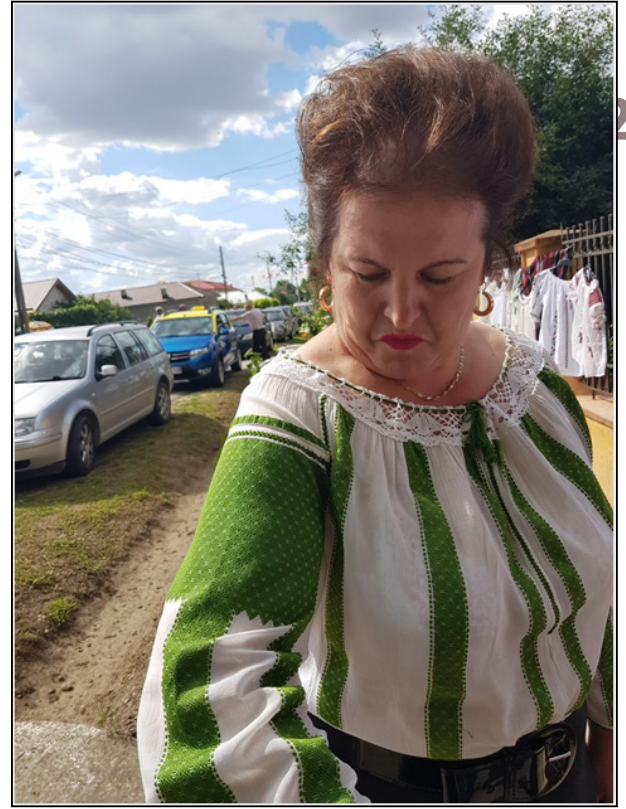

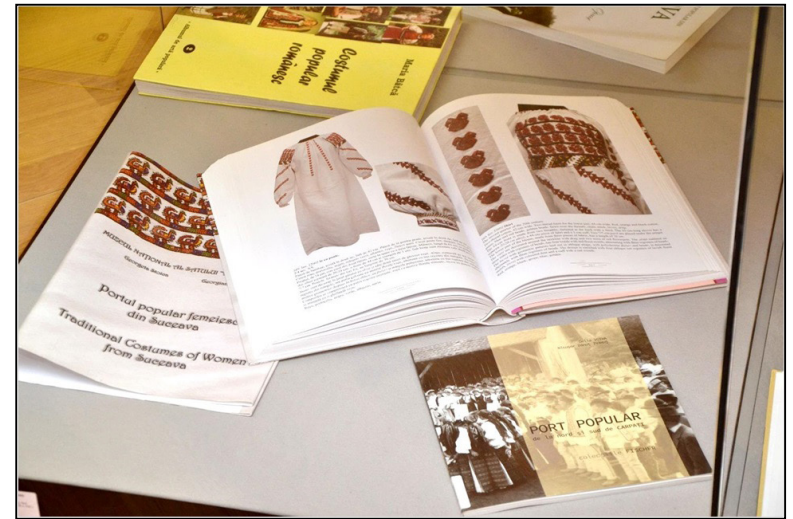

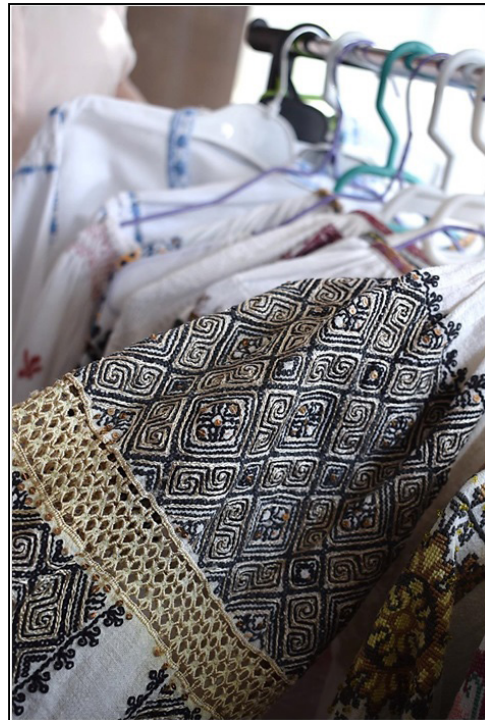

puțin supus uzurii, în care se desăvârșește stilistic virtuozitatea tehnică.

Denumirea alțiței este un diminutiv de la cuvântul altoi și însemna la început o parte de pânză care se adăuga pe umărul mânecii pentru a oferi mobilitate mișcărilor brațului; ea era prinsă (încrețit) de restul mânecii prin... încreț.

Denumită și *umăr* sau *altoaie*, această parte a cămășii a fost inițial mică, atât cât să cuprindă umărul; pe parcurs însă și-a mărit dimensiunea, potrivit cu lărgimea mânecii, pentru ca, mai târziu, să nu mai fie croită separat, pierzându-și rolul structural în componența mânecii și în ansamblul obiectului vestimentar, păstrându-și însă denumirea și prestigiul artistic-decorativ.

Alțița formează o unitate independentă printr-un decor cristalizat după canoane străvechi ale căror înțelesuri s-au pierdut în timp. Limbajul decorativ frecvent al acestui element este alcătuit din „rânduri orizontale (trei până la nouă rânduri) care se succed strâns alăturate și delimitate prin cusături liniare speciale. Un fenomen interesant ce apare la cămășile vechi este faptul că rândul de sus se desprinde de corpul alțiței printr-un interval alb al pânzei - denumit și «despărțitoare», formând o unitate independentă, importantă, printr-un decor mai dezvoltat” [Elena Secoșan, Paul Petrescu, *op. cit.*, p. 52], numit *împrejurar*.

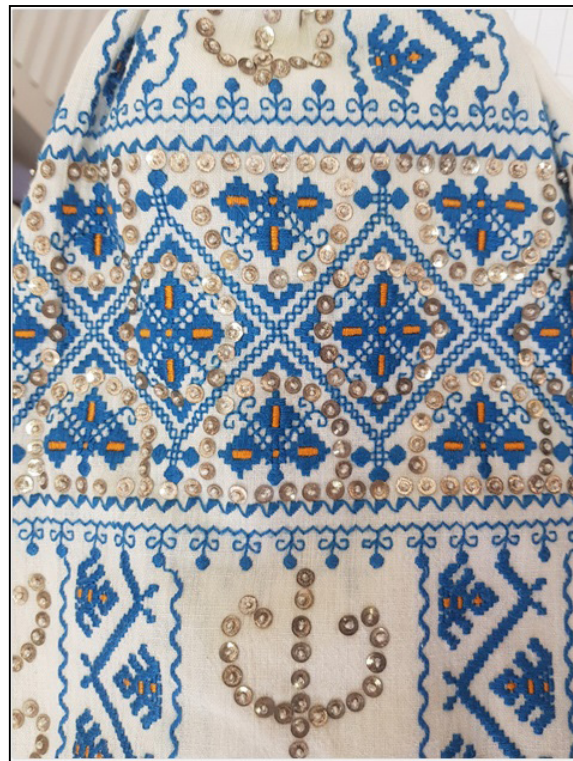
Alțița s-a dezvoltat în ultima perioadă într-o tablă compactă și omogenă în care se pot descifra rândurile ce păstrează și prețuirea acestui spațiu decorativ ca pe o frunte a cămășii cu valoare de document, ce conține imagini ale unor sensuri dispărute.

Motivele dovedesc un conservatorism formal prin continuitatea elementelor morfologice, dublată însă de o discontinuitate semantică, căci, deși semnele continuă să se moștenească de la o generație la alta, nu mai sunt însoțite de înțelesul lor original.

În același timp, pentru analiza din prezent, se observă identitatea elementelor ornamentale zonale, ce dovedesc o reedificare a ornamentului la nivel morfologic la care contribuie și imaginația

meșterului popular, prin alcătuirea ansamblurilor ornamentale unde diferitele motive își dobândesc libertatea de exprimare semantică și spațială.

Realizarea ei în noi structuri decorative, pornind mereu din semnele simbolice specifice unei unități zonale, ne duce cu gândul la timpul magic al cusutului, în secret, pentru păstrarea tainei noului model până la momentul sărbătoresc al purtării.

**„Alțița este socotită o grădină cu flori pe care o
duce fata pe umăr”**

Din răspunsurile la întrebările legate de arta confecționării cămășii cu alțiță, pe care le-am adresat doamnelor care cos cămăși și ii - „Ce este alțița? Dar încrețul? Ce sunt râurile?” - , le-am reținut pe cele mai frumoase și expresive:

„Alțița este cerul cămășii; cerul cu stelele, cerul cu soarele.”

„Alțița este spațiul cel mai mare acoperit cu model și culori.”

„Ca un izvor este alțița din care se formau râurile.”

„Alțița este socotită o grădină cu flori pe care o duce fata pe umăr.”

„Alțița este fruntea mânecii.”

„Alțița este mândria femeii care coase cămașa.”

„Alțița are cusut pe ea modelul cel mai de preț.”

„Femeia cosea cămașa în secret, ca să nu aibă nimeni o alțiță ca a ei.”

„Din modelele din alțiță trebuia să coboare altele, care să se repete și să se reverse ca un râu peste mânăcă.”

„Încrețul este hotarul dintre alțiță și restul mânecii.”

„Dacă alțița este cerul, încrețul este pământul, cu semințele care au fost semănate și rodesc.”

„Râurile sunt ape și flori.”

„Modelele de la mânăcă reprezintă marea unde se varsă toate râurile.”

Text și foto:
Dr. Corina Mihăescu,
 Cercetător științific I
 Patrimoniu Imaterial și
 Cultură Tradițională - INP
 Selecție și prelucrare fotografii:
Drd. Anamaria Stănescu,
 Consilier,
 Patrimoniu Imaterial și
 Cultură Tradițională - INP

Elemente de patrimoniu cultural imaterial.

Fișe de inventar

„**D**acă nu este înviere a morților, nici Hristos n-a înviat. Și dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este atunci propovăduirea noastră, zadarnică este și credința voastră. Ne aflăm încă și martori mincinoși ai lui Dumnezeu, pentru că am mărturisit împotriva lui Dumnezeu că a înviat pe Hristos, pe Care nu L-a înviat, dacă deci morții nu înviază, căci dacă morții nu înviază, nici Hristos n-a înviat. Iar dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este credința voastră, sunteți încă în păcatele voastre. Și atunci și cei ce au adormit în Hristos au pierit. Iar dacă nădăjduim în Hristos numai în viața aceasta, suntem mai de plâns decât toți oamenii. Dar acum Hristos a înviat din morți, fiind începătură (a învierii) celor adormiți”, învață marele între apostoli Pavel, în **Epistola întâia către Corinteni, XV, 13-20.**

Învierea lui Hristos și a oamenilor este dogma centrală a creștinismului, iar sărbătoarea Învierii este cea mai mare sărbătoare creștină. În calendarul ortodox, această sărbătoare este însoțită de postul premergător, numit Postul Mare, fiind precedată de săptămâna Mare, urmată de săptămâna Luminată și de alte sărbători, cum ar fi Înălțarea Domnului și Pogorârea Duhului Sfânt, Cincizecimea sau Rusaliile. Este o perioadă specială, de doliu, în cursul Postului Mare și de mare bucurie, după Înviere.

Toate aceste sărbători creștine generează și în calendarul popular un ciclu de sărbători pascale, din a căror diversitate vom prezenta doar câteva care sunt mai importante și mai prezente în calendarul popular actual.

Aspecte din timpul arderii focului la Urlăria, Oltenița, jud. Călărași, fotografie de Marilena Nitu

Urlăria**Elementul de patrimoniu cultural imaterial:** Urlăria.**Termen standard:** Urlăria.**Denumiri locale/regionale:** Urlăria, Urlălia.**Areal de manifestare:** județele Călărași și Ialomița.

Descriere sumară: În sud, la Călărași, se merge cu prăjituri, tort și alte bunătăți la nași sau la părinți, strigându-se: „Urlăria! Urlăria! Urlăria, c-a murit baba Maria!”, pentru alungarea spiritelor rele, dar și pentru că se lasă sec de ouă și brânză și începe Postul Mare. Tot în această zi, a Lăsatului de Sec, copiii și tinerii fac focuri din cauciucuri și petrec în jurul focului, în Ialomița. Pe alocuri, între ei se încheagă un dialog similar strigării peste sat, în care sunt ironizate fetele bătrâne și flăcăii care nu au avut curajul să întemeieze familii.

Practicanți: copiii și tinerii.**Categorie de vârstă:** copii și tineri până la vârsta căsătoriei.**Sexul:** masculin.**Categorie socioprofesională:** diverse categorii socioprofesionale.**Naționalitatea:** română.**Starea actuală a elementului (viabilitate, pericole):** Elementul de patrimoniu este încă viu, dar mai puțin practicat ca în trecut.

Cenușotcile și nuntașii din alaiul Boului împănăt, Mănăstirea, comuna Mica, jud. Cluj, 1995,
foto Narcisa Știucă

Drac și fete purtând podoaba boului, Căianu Mic,
jud. Bistrița-Năsăud, foto Mihai Pavelescu

Sărindarul din Postul Mare

Elementul de patrimoniu cultural imaterial: Sărindarul din Postul Mare.

Termen standard: Sărindarul din Postul Mare, sărindare, soroace.

Denumiri locale/regionale: sărindare, în sudul țării; pomenirea morților în Postul Mare.

Areal de manifestare: Întreg teritoriul românesc.

Descriere sumară: În perioada Postului Mare, timp de șase săptămâni, în bisericile de mir și în mănăstiri, se face Pomenirea morților, sâmbăta, când se săvârșește Sfânta Liturghie cu Parastas. La începutul postului, se duce la biserică un borcan cu grâu (arpacaș) și/sau cu zahăr. Femeile pregătesc diverse alimente de post, care se împart după slujirea parastaselor, în fiecare sâmbătă. De Bunavestire se împarte pește, fiind zi de dezlegare. În sudul țării, dar și în Moldova, se face și câte o colivă. Alimentele ce urmează a fi împărțite se stropesc cu vin, care se dă și el de pomană săracilor sau celor din familie. Se dă la altar și un pomelnic cu morții din neam, care se pomenește în zilele de sâmbătă, în toată această perioadă.

Dezlegarea Sărindarelor se face în Joia Mare sau mai ales, în Sâmbăta lui Lazăr, când este obligatoriu a se face o colivă din grâul/zahărul dus la biserică la începutul acestei perioade. Cei din familie au datoria de a se ruga mai mult pentru cei morți în această perioadă și de a aduce la altar cele necesare pentru săvârșirea Sfintei Liturghii: prescuri, vin, lumânări, tămâie.

În cultul actual al morților, este obiceiul ca sărindarul să se dea mai mult în Postul Mare, această perioadă a anului fiind recunoscută drept una de pomenire mai cu dinadinsul a morților. În practica Bisericii însă, sărindarul este pomelnicul care se dă la biserică pentru a fi pomenit 40 de zile, acest lucru fiind posibil în toate posturile mari, iar la mănăstiri, unde slujba se săvârșește zilnic, în orice perioadă a anului. Din practica actuală, sunt cunoscute drept sărindar practicile legate de cultul morților în Postul Mare.

Există chiar și obiceiul necanonice de a-și „purta sărindarele” de viu; până la parastasul de șapte ani, care se face după ce moare un om. Acesta, fiind încă în viață, și le face singur, cu pomenile necesare. Obiceiul este practicat mai ales în sudul țării, în Oltenia.

Practicanți: mai ales femeile, dar nici bărbații nu sunt excluși.

Categorie de vârstă: orice categorie de vârstă.

Sexul: feminin și masculin.

Categorie socioprofesională: diverse categorii socioprofesionale.

Naționalitatea: română.

Starea actuală a elementului (viabilitate, pericole): Elementul este unul viu și practicat, sub o formă sau alta, sub o denumire sau alta, pe tot teritoriul țării. Dat fiind că este un obicei creștin, care ține de cultul morților, dar și de practica bisericii, are toate șansele să dăinuiască.

Închistritul ouălor

Elementul de patrimoniu cultural imaterial: Închistritul ouălor.
Termen standard: Încondeiatul ouălor.

Denumiri locale/regionale: Închistritul ouălor, încondeiatul ouălor, ouă muncite.

Areal de manifestare: Cu precădere, în Bucovina, dar și în Vrancea și în zona Branului.

Descriere sumară: Ouăle închistrite sunt simbolul Mântuitorului, care a ieșit din mormânt și a înviat, precum puiul din găoace. În Bucovina (și nu numai) ele se numesc și „ouă muncite”, dedicând strădania de a le face frumoase patimilor pe care le-a suferit Hristos pentru lume.

Tehnica diferă în funcție de zonă, timp, creatorul popular. Cea mai apropiată de tradiție este încondeierea prin acoperirea succesivă cu ceară, apoi scufundarea oului în diferite băi de vopsea: întâi galben, apoi roșu, verde, albastru, negru. Cea mai răspândită și mai renumită tradiție a încondeiatului ouălor este în Bucovina. Mai întâi,

Ouă închistrite din Bucovina, după tehnica tradițională; fotografie de Iuliana Băncescu

Ouă încondeiate cu ceară arsă din Bucovina; fotografie de Iuliana Băncescu

Ouă încondeiate cu icoane; fotografie de Iuliana Băncescu

Înroșirea ouălor la Ciocănești, jud. Suceava; fotografie de Iuliana Băncescu

aici se încondeiau ouă crude, apoi fierte, iar azi se închistresc ouă golite de conținut. Instrumentul cu care se „scriu” ouăle se numește chișiță (un vârful ascuțit de tablă de aramă, fixat într-o măciulie a unui băț plat). Tehnica tradițională spune că la încondeiat se mișcă oul, iar nu instrumentul. Acum se mai folosește și penița, în cazul încondeierii ouălor cu tuș.

În ornarea ouălor se folosesc motive geometrice, fitomorfe sau zoomorfe. Dintre ele amintim romburi, triunghiuri, zig-zag-uri, puncte, frunza de stejar, bradul, floarea de măceș, grâul, „coarnele berbecului”, peștele, cerbul (coarnele cerbului), steaua magilor, cărarea (calea) răătăcită, cârligul ciobanului, crucea Paștelui etc. Mai nou, se întâlnesc icoane pictate pe ouă sau în interiorul lor. Tot un motiv tradițional îl constituie încondeierea cu încrețeli (motive ornamentale) de pe cămășile populare.

Tehnica tradițională de încondeiere a ouălor în Bucovina;
fotografie de Iuliana Băncescu

Se mai întâlnesc și alte motive: șarpele, grebla, furca, ciuboțica cucului, hora, cloșca cu pui, coada rândunicii, laba găștei, colțul porcului, strugurele, cireșica, floarea păștii, fierul plugului, cheptenul, frâul, ferestruica etc., prezente, mai nou, în zona Branului. Dar se mai încondeiază ouă și în Vrancea (în tehnica cu ceară colorată), în Oltenia etc.

În ziua de azi se întâlnesc și alte tehnici: încondeierea cu ceară colorată, cu ceară arsă în diferite grade, cu tușuri, „broderia spartă” pe ou etc. La urmă, ouălor li se dă luciu cu lac industrial sau, dacă sunt făcute pentru casă, cu slănină de porc.

Însă tradiția generală a românilor este înroșirea ouălor, o adevărată marcă identitară și îndeletnicire specială a fiecărei gospodine pentru Joia Mare.

Ouă încondeiate cu mărgele; fotografie
de Iuliana Băncescu

Practicanți: femeile.

Categorie de vârstă: orice categorie de vârstă.

Sexul: feminin.

Categorie socioprofesională: diverse categorii socioprofesionale.

Naționalitatea: română, huțulă, ucraineană.

Starea actuală a elementului (viabilitate, pericole): În cultura populară actuală, ouăle împistrite sunt, mai mult, obiecte de artă. Este o adevărată industrie a încondeierii ouălor, care constituie mândria Paștelui bucovinean. Ele sunt vândute și peste hotare, fiind deosebit de apreciate și de străini. De aceea, obiceiul are toate șansele să continue și în viitor.

Pușcatul cu carbid

Elementul de patrimoniu cultural imaterial: Pușcatul cu carbid.

Termen standard: pușcatul cu carbid.

Denumiri locale/regionale: pușcatul cu carbid, trastia (la Abrud).

Areal de manifestare: în Apuseni, în special în zona Abrud, Bucium, Roșia Montană, Câmpeni și pe valea Arieșului; obicei consemnat și în Cavnic, județul Maramureș și pe Valea Jiului.

Descriere sumară: Obicei pascal, se desfășoară în **Săptămâna Mare sau Săptămâna Patimilor cum mai este numită, până la Slujba de Înviere, inclusiv. Pe alocuri, de exemplu, la Câmpeni, se desfășoară pe tot parcursul Postului Mare; la început, mai rar, apoi, mai des. Are funcția de îndepărtare** a spiritelor rele și anunțarea Învierii Domnului. Pe Valea Arieșului, unde este obiceiul cu Toaca, se spune că pușcatul, care, în multe locuri, se desfășoară chiar în curtea Bisericii, are rolul de a păzi Toaca. Mai nou, obiceiul constituie o distracție a tinerilor.

Vechimea obiceiului nu este cunoscută în mod cert; probabil că se pușcă cu carbid de câteva zeci de ani încoace, însă obiceiul a devenit, cu timpul, unul statornic.

Carbidul este carbură de calciu, substanță utilizată în fabricarea acetilenei.

Țevile utilizate la pușcat sunt pregătite special și pot fi folosite ani de zile. Sunt înfundate cu un cep de lemn sau cu o tablă groasă care este sudată în partea care va reprezenta baza. Puțin mai sus este realizat un orificiu pe unde se va da foc carburii de calciu. Carbidul este introdus în țeavă și se adaugă puțină apă pentru a se forma vaporii care vor lua foc și vor produce un zgomot asurzitor la contact cu flacăra. Cantitatea de apă trebuie bine stabilită, pentru că dacă se adaugă prea multă sau prea puțină, țeava nu va pușca sau va pușca foarte încet. În lipsa carbidului, în unele zone, se folosește la pușcat oxigen și gaz. Aceste țevi sunt așezate la 20-30 cm distanță între ele în partea de jos și la o distanță mai mare în partea de sus, asemeni tunurilor, pe o instalație făcută din lemn. O țeavă funcționează, în acest mod, de la cinci până la 10 pușcături, după care, pentru a fi refolosită, trebuie curățată de compozitul de carbid rămas în ea.

Obiceiul, în sine, constă în efectuarea împușcăturilor diferit, de la o localitate la alta, deși tehnica este aceeași. Pe Valea Arieșului el este asociat cu păzitul toacei. Tinerii confecționează o toacă sau o iau pe cea de la biserică, pe care o păzesc din Vinerea (Joia) Mare până la Înviere (sau a doua zi de Paști), ca să nu o fure altă ceată de băieți sau bărbații căsătoriți. În cazul în care toaca este furată, cei care o păzesc pățesc o mare rușine. Răscumpără toaca, pierd cinstea de a organiza jocul și suportă cheltuiala acestuia.

În prezent, sunt și tineri care pușcă dintr-o singură țeavă sau doar din câteva. Unde ajută și autoritățile locale sau unde organizatorii au mai mulți bani, în special pentru carbid, sunt mai multe țevi și obiceiul este mai spectaculos, dar și organizarea trebuie să fie mai bună. Tinerii organizează adevărate tabere, ca să poată rezista unei nopți lungi de pușcat.

Practicanți: tinerii satului.

Categorie de vârstă: tineri cu limite de vârstă neprecizată.

Sexul: masculin.

Categorie socioprofesională: diverse categorii socioprofesionale.

Naționalitatea: română.

Starea actuală a elementului (viabilitate, pericole): Obiceiul se practică la scară mai mică decât în trecut, datorită, mai ales, lipsei carbidului care este mai greu de procurat și care, în trecut, se găsea din belșug la exploatările miniere; depopularea satelor, cum ar fi Roșia Montană, contribuie și ea la scăderea obiceiului în zilele noastre. Obiceiul și-a pierdut din semnificații, devenind doar o distracție a tinerilor. Acolo unde autoritățile locale se implică, obiceiul este mai spectaculos și are speranța de a dăinui mai mult, mai ales că, pentru a procura carbidul, este nevoie de sume consistente.

Focurile de Joimari

Elementul de patrimoniu cultural imaterial: Focurile de Joimari.

Termen standard: Focurile de Joi Mari.

Denumiri locale/regionale: Focurile de Joi Mari, focurile morților, încălzitul moșului, în Bucovina (obicei practicat sub formă de divertisment, dar cu semnificații uitate).

Areal de manifestare: Nord-vestul județului Dolj, la confluența cu Mehedinți; obiceiul se practică mai mult în Oltenia și în Banat; în Bucovina, zona muntoasă.

Descriere sumară: În ziua de Joia Mare se face ultima pomenire a morților din Postul Mare. Se spune că de Joimari se deschid mormintele, cerurile, raiul și iadul și ies sufletele morților, să prăznuiască Paștile cu cei vii. Se crede că aceste suflete stau pe lângă casele lor până la Moșii de Rusalii, când li se face din nou pomenire și când se întorc de unde au venit cu ceea ce au căpătat milostenie de la cei vii. Deoarece vremea nu este prea caldă în această perioadă, se fac focuri pentru cei morți (ca să se încălzească și să aibă lumină) în curți sau grădini și/sau la mormânt și în cimitire. Se spune că ele închipuie focul pe care l-au făcut slujitorii lui Caiafa în curtea arhierască, să se încălzească la el, când Iuda l-a vândut pe Hristos, sau focul unde a fost oprit Sfântul Petru, când s-a lepădat de Hristos.¹ Pentru aprinsul acestor focuri, se folosesc arbori sacri, asociați cu cultul strămoșilor, cum ar fi bozul uscat sau lemnul de alun, rupte cu mâna și nu tăiate cu securea. În jurul focului, se pun atâtea scaune, câți bărbați sunt în casă, iar pe ele se pun ulcele cu apă, împodobite cu frunze verzi, deasupra cărora se pune câte un colăcel, lucruri care se împart pentru morți. Se mai împart și alte alimente, dar neapărat, câni, iar morților li se face pomenire la biserică. La morminte se bocesc morții de către femei. De asemenea, se dă apă de pomană sau se varsă pe mormânt, iar pentru morți se aprind lumânări. Pentru morții care nu s-au pomenit, din neștiință, se face un colac numit uitata. În funcție de localitate, obiceiurile diferă.

Practicanți: femeile.

Categorie de vârstă: oricare.

Sexul: feminin.

Categorie socioprofesională: diverse categorii socioprofesionale.

Naționalitatea: română.

Starea actuală a elementului (viabilitate, pericole): Elementul este practicat mai ales în Oltenia, ca parte a obiceiurilor de pomenire a morților din Joia Mare, care mai cuprind milostenie și pomenirea la biserică. Astfel s-a conservat și credința în eficiența ritualului, care este în scădere, în prezent. Obicei practicat pe o arie restrânsă, dar încă viu.

¹ I. Nicolau, *Credințe și superstiții românești*, Ed. Humanitas, Buc., 2000, p. 107.

Salcia de Florii

Elementul de patrimoniu cultural imaterial: Salcia de Florii.

Termen standard: Salcia de Florii.

Denumiri locale/regionale: luatul salciei de la biserică.

Areal de manifestare: pe tot teritoriul României.

Descriere sumară: Duminica Floriilor (numită și a Stâlpărilor) marchează momentul primirii triumfale pe care i-a făcut-o mulțimea Mântuitorului, la intrarea în Ierusalim. În această zi este obiceiul de a se sfinți, la biserică, ramuri de salcie, care simbolizează stâlpărilor de finic cu care mulțimea l-a întâmpinat pe Hristos. O legendă, pe care am întâlnit-o atât în Bucovina, cât și în Maramureș, spune că salcia a fost aleasă și binecuvântată, pentru că și-a plecat crengile, oferindu-i o ramură Maicii Domnului, care mergea spre Golgota și voia să-i ducă Fiului Ei răstignit o cunună fără de spini. Aceste ramuri sfințite se țin în mână, cu evlavie, până după Sfânta Liturghie. Apoi sunt duse acasă și se ating cu ele vitele, ca „să crească și să înflorească precum mâțișoarele”. În cursul anului, salcia se păstrează, o vreme, la icoane, făcută cerc, deasupra ușii apartamentului, la porți, apoi se arde. Se crede că este bună de leac. Când fulgeră și trăsnește, se aprinde, pentru izbăvirea de frică.

Practicanți: toți românii.

Categorie de vârstă: toate categoriile.

Sexul: feminin și masculin.

Categorie socioprofesională: diverse categorii socioprofesionale.

Naționalitatea: română.

Starea actuală a elementului (viabilitate, pericole): Obiceiul este viu și practicat de toate comunitățile de români. Fiind legat de Biserică și de credința neamului, are șanse să fie perpetuat multă vreme.

Lăzărelul

Elementul de patrimoniu cultural imaterial: Lăzărelul.

Termen standard: Lăzărelul, Lazărul.

Denumiri locale/regionale: Lăzărel, Lăzărică, Lazăr, Lăzărița.

Areal de manifestare: județul Giurgiu și foarte rar, în alte locuri; la grecii din Izvoarele, jud. Tulcea.

Descriere sumară: Femeile fac plăcinte, ca să nu moară de dorul lor, așa cum se crede că a pățit Lăzărel (Lăzărică). În șesul Munteniei și, mai rar, în Dobrogea, fetele umblă cu Lăzărița (Lăzărelul). Colindă din casă în casă, în timp ce mireasa (Lăzărița) merge înainte și înapoi în cercul lor, cântând cântecul lui Lazăr. Se spune că Lazăr i-a cerut mamei să-i facă azimă, dar ea a refuzat. Apoi el a plecat cu oile, s-a suit în copac să le scuture frunze și, căzând, a murit. Surorile lui l-au scăldat în lapte dulce, apoi l-au înmormântat. Colindul se sfârșește cu bocirea lui Lazăr de către surori și de mireasă. Obiceiul este întâlnit și astăzi, destul de rar.

Practicanți: fetele.

Categorie de vârstă: până la 14 ani.

Sexul: feminin.

Categorie socioprofesională: eleve.

Naționalitatea: română, greacă și bulgară.

Starea actuală a elementului (viabilitate, pericole): Elementul se practică mai rar, mai ales în județul Giurgiu și la grecii din Izvoarele (județul Tulcea). Implicarea autorităților culturale ar mai putea să-l salveze sau să-l reînvieze și în alte locuri.

Obiceiuri de Florii din zona Giurgiu

Elementul de patrimoniu cultural imaterial: Obiceiuri de Florii din zona Giurgiu.

Termen standard: Salcia, Floriile, Arătatul Său, Buieniții.

Denumiri locale/regionale: Salcia, Floriile, Arătatul Său, Buieniții.

Areal de manifestare: în județul Giurgiu, localitățile Vărăști, Pietrele, Iepurești, Greaca, Ghimpați, Copaciu, Băneasa, Hotarele, Valea Dragului și Herești.

Descriere sumară: În zona județului Giurgiu există mai multe obiceiuri de primăvară, practicate încă, sub influența comunității bulgare din acest loc. **Arătatul Său** este practicat la Vărăști, în dimineața sâmbetei lui Lazăr: copiii spun o colindă, pun salcie la fereastră și sunt răsplătiți cu ouă, uneori și cu bani. În localitățile Greaca, Hotarele, Herești și Valea Dragului, un obicei similar poartă numele de **Salcia** sau **Floriile**.

Buieniții, un obicei al bulgarilor din aceeași zonă, este practicat de o ceată formată din șapte fete, dintre care cea mai înaltă este *buienițul*, iar celelalte șase se împart în două cete și-i colindă gazdei, pe umărul căreia *buienițul* a pus o batistă. Sunt dăruite cu ouă, iar în batistă gazda le pune bani.

Practicanți: copiii, mai ales, fetele.

Categorie de vârstă: copii sub 14 ani.

Sexul: feminin și masculin.

Categorie socioprofesională: nu este cazul.

Naționalitatea: română și bulgară.

Starea actuală a elementului (viabilitate, pericole): Obiceiurile sunt încă vii și practicate. La Herești, se organizează, în fiecare an, un festival al lor care contribuie la buna conservare și în satele de origine.

Udatul de Paști

Elementul de patrimoniu cultural imaterial: Stropitul fetelor de Paști.

Termen standard: Stropitul fetelor, udatul fetelor.

Denumiri locale/regionale: Stropitul fetelor, udatul fetelor, locsolas, în limba maghiară.

Areal de manifestare: Transilvania, Banat, mai rar, Bucovina, în comunitățile catolice; obiceiul a fost preluat și de ortodocși.

Descriere sumară: Tradiția spune că o fată creștină mergea la târg să vândă ouă. Pe drum, s-a întâlnit cu o fată păgână, care voia să le cumpere. Creștina i-a vorbit despre credința în Dumnezeu și a vrut să o convingă să se creștineze. Păgâna însă i-a răspuns că se va creștina numai dacă ouăle creștinei se vor face roșii, ca mărturie pentru credința pe care i-a propovăduit-o. Iar ouăle s-au făcut roșii. De emoție, ambele fete au leșinat, iar trecătorii le-au udat cu apă, pentru a-și reveni. De aici se spune că a plecat tradiția udatului de Paști.

Obiceiul este încă viu în zona Transilvaniei, dar se practică, pe alocuri și în Bucovina și în Banat. Se performează în a doua zi de Paști de copii și de băieți. Primii vin la udat copiii, în dimineața de luni a Paștelui, la rude, vecine sau colege, uneori însoțiți de tați sau bunici, fiind dăruți cu ouă roșii, prăjituri și bani. În restul zilei, merg băieții la udat. După tradiționalul *Hristos a înviat*, băiatul spune că i-ar fi sete și scoate o ulcică cu apă pe care o varsă fie pe gâtul fetei, fie pe fața ei, rostind: „Să-ți fie inima curată ca apa și ea să te ferească de orice boală”.

Înainte de a cere fetelor încuviințarea să fie stropite, băieții spun o poezie veselă, presărată cu glume. Formule rostite la udat: „Am

auzit că aveți un trandafir frumos, am venit să-l udăm, să crească, să înflorească și mulți ani să trăiască”, „În grădină, fir cu fir, s-a ivit un trandafir. Trandafirul s-a uscat, pe Bârgău noi l-am udat.”. Se rostesc și alte formule create pe loc de băieți.

În ziua de astăzi, se practică udatul cu parfum, în loc de apă. Băieții se străduiesc să le impresioneze cu un parfum scump pe fetele pe care le stropesc. Băiatul primește câteva ouă roșii și este invitat la masa pascală. Se spune că udătorii trebuie să fie atenți la hainele cu care sunt îmbrăcați și la versurile pe care le rostesc, deoarece în casă poate să fie viitoarea lor soție.

Sunt udate și femeile. Ca să fie frumoase, sănătoase și să miroasă tot anul ca florile de primăvară. Obiceiul are și semnificația unui rit de fertilitate.

Practicanți: tineri aflați la vârsta căsătoriei; copii.

Categorie de vârstă: copii și tineri.

Sexul: masculin.

Categorie socioprofesională: diverse categorii socioprofesionale.

Naționalitatea: săsească, maghiară, apoi și română.

Starea actuală a elementului (viabilitate, pericole): Destul de rar se mai practică udatul fetelor cu apă. În prezent, se udă cu parfum mai mult. În unele locuri din țară, udatul se practică, mai nou, la biserică. Se crede, pe alocuri, că este rușine să umbli pe la case cu stropitul și de aceea, tradiția începe să scadă.

Gurbanul

Elementul de patrimoniu cultural imaterial: Gurbanul.

Termen standard: gurbanul.

Denumiri locale/regionale: gurbanul.

Areal de manifestare: la rudari, în special județele Olt, Dolj, dar și Giurgiu.

Descriere sumară: Ritual vindecător de boli, Gurbanul se performează la Sfântul Gheorghe sau la Ispas, pentru cei bolnavi sau drept mulțumire pentru cei care s-au vindecat miraculos. Se spune că au acces la obicei doar cei curați la suflet și la trup, cei care au ținut postul. La garduri și la porți, se pun ramuri verzi, de salcie sau plop, ca

să țină departe relele de gospodărie. Se ia, după tradiție, un miel alb, cumpărat fără tocmeală, se face o groapă mare, în care acesta se sacrifică.

Peste noapte, se atâră de creanga unui copac, sub care se pune iarbă, ca sângele să se scurgă acolo și este păzit întreaga noapte, ca să nu se atingă de el ceva necurat. La ivirea zorilor, se fierb și se toacă mațele bine curățate, se pun în burta mielului cu verdeață și o turtă coaptă în jar, apoi acesta se pune la rumenit în jar sau la proțap. Se stropește, din când în când, cu ramuri de salcie înmuiate în apă sărată. Se face și o ciorbă din măruntaiele mielului, precum și pâine, coaptă direct în spuză.

Când mielul este gata, un predicator mai bătrân, sau un bărbat îi ia căpățâna și strigă de trei ori ruga, cam în acest fel: „Voi, sfintelor, bunelor, milostivelor, cocoanelor, frumoaselor, aduceți-vă aminte de (Cutare), dați-i snaga și puterea, și virtutea, și vederea. Că el (ea) vă prezicește din an în an c-un berbec gras, c-un cuptor de pâine și o butie de vin. Ce-au urat ai bătrâni, să fie deplin. Amin!”.

Apoi începe ospățul. Resturile care rămân nu se mai consumă, ci, alături de mizeria de la curățatul mielului, se îngroapă toate în groapa în care acesta a fost sacrificat.

Se spune că celor bolnavi sau vindecați miraculos li se arată în vis ceea ce trebuie să facă și cum să officieze ritualul purificator - să fiarbă mielul, să-l coacă în jar sau la proțap.

Practicanți: comunitatea rudarilor.

Categorie de vârstă: în afară de copii, orice categorie de vârstă.

Sexul: feminin și masculin.

Categorie socioprofesională: diverse categorii socioprofesionale.

Naționalitatea: rromă.

Starea actuală a elementului (viabilitate, pericole): Elementul de patrimoniu este încă viu și destul de practicat în comunitatea de rudari. Încă există credința în puterea obiceiului, ceea ce dă garanția că acesta va mai continua.

Înstruțatul bouului de Rusalii

Elementul de patrimoniu cultural imaterial: Înstruțatul bouului de Rusalii.

Termen standard: Înstruțatul bouului de Rusalii.

Denumiri locale/regionale: înstruțatul bouului, împănatul bouului.

Areal de manifestare: Mintiu Gherlii, Fizeșu Gherlii, comuna Unguraș, Mănăstirea (comuna Mica) din județul Cluj, pe Valea Someșului; Tăure, Figa, Măgheruș, Căianu Mic, Căianu Mare, în vestul județului Bistrița-Năsăud.

Descriere sumară: După slujba de la biserică, în prima sau a doua zi de Rusalii, tinerii împodobesc un bou, cu frunze, flori și panglici colorate. Fac o cunună de flori pe care o pun în coarnele bouului, iar corpul îl împodobesc cu cadre de lemn pe care sunt fixate flori și frunze. Obiceiul este, de fapt, o procesiune pe ulițele satului, având în centru bouul împodobit astfel. Boul este mânat, în funcție de localitate, de feciori sau de paparude (*papalugăra* sau *hâzii*, personaje îmbrăcate în frunze verzi), fetele având misiunea de a-l prinde de coarne. Se spune că fata care va reuși prima acest lucru se va mărita în acel an. În fața bouului sătenii, prezenți pe ulițele satului, aruncă găleți cu apă, cu credința că astfel anul va fi bogat, iar roadele pământului, îndestulătoare. Obiceiul se încheie cu o petrecere a tinerilor, în

Prinsul bouului împănat, Mănăstirea, comuna Mica, jud. Cluj, 1995; foto Narcisa Știucă

unele locuri aceasta fiind sărbătoarea întregului sat, cu artiști invitați, cu mâncare și voie bună. Are semnificația unui rit de fecunditate și de fertilitate. Obiceiul cunoaște diferențe de la o localitate la alta.

Practicanți: fetele nemăritate și feciorii; întreaga comunitate participă la procesiune, pe străzile satului.

Categorie de vârstă: tineri până la vârsta căsătoriei.

Sexul: masculin și feminin.

Categorie socioprofesională: diverse categorii socioprofesionale.

Naționalitatea: română.

Starea actuală a elementului (viabilitate, pericole): Obiceiul este încă viu și se mai practică în satele menționate. Cu toate acestea, boii fiind niște animale pe cale de dispariție în sate, acest fapt constituie o amenințare și pentru obicei. Continuarea obiceiului depinde și de modul în care autoritățile culturale ale satelor în care acesta se practică vor ști să managerieze desfășurarea lui.

Dr. Iuliana Băncescu,
Cercetător științific II,
Patrimoniu Imaterial și
Cultură Tradițională - INP

Târgul de ceramică românească „Cucuteni - 5000”

Eveniment de importanță primordială pentru evaluarea stării și calității meșteșugului olăritului din România, Târgul Național de Ceramică Tradițională „Cucuteni - 5000” și-a reluat activitatea întreruptă în anul pandemic 2020, printr-o nouă ediție, a XXXVIII-a, desfășurată în perioada 25-27 iunie, la Iași.

Târgul, intrat în conștiința colectivă ca un element de patrimoniu al comunității, a atras în aceste zile mii de ieșeni care au adăugat propriilor însemne de prestigiu reprezentate de valoarea parcului din Copou, de starea poetică eminesciană emanată de celebrul tei evocat de poetul nepereche în versuri „rânduri-rânduri”, armonii formale, cromatice și decorative reprezentate de diversitatea ceramicii românești, ce completează pentru câteva zile starea de bine și de încântare a vizitatorilor.

Prestigiul de care se bucură Târgul „Cucuteni - 5000” în rândul vizitatorilor, dar și al meșterilor olari se datorează numărului mare de participanți reprezentând aproape toate zonele în care se mai practică astăzi ceramica în România, calității obiectelor aduse în Copou spre a fi jurizate, admirate și vândute, și exigențelor păstrate constant de-a lungul timpului, referitoare la respectarea criteriilor de autenticitate, specificitate, identitate, la acuratețe tehnică și decorativă.

Acest eveniment, târg-sinteză a tuturor târgurilor de profil din țară își datorează notorietatea organizatorilor - instituții și oameni - care concură an de an la realizarea unui eveniment emblemă al României. Consiliul Județean Iași, Primăria Municipiului Iași și Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Iași.

Remarcăm calitățile manageriale și organizatorice desăvârșite ale domnului director al CJCPCT Iași care reușește an de an să ducă mai departe valoarea și importanța acestui proiect cultural al instituției inițiat de reputatul profesor universitar doctor Ion H. Ciubotaru în urmă cu 39 de ani.

Astfel, trecutul și prezentul oglindesc în istoria târgului concepții și programe îndeplinite major, obiective transformate în realitate, referitoare la promovarea meșteșugului olăritului din întreaga țară.

Cele trei zile ale târgului au avut în desfășurarea lor mai multe etape: vizionarea standurilor în vederea avizării produselor de ceramică pentru expunere și desfacere, aprecierea lucrărilor de către juriu, desemnarea premianților, deschiderea oficială a Târgului și înmânarea premiilor, prezentarea și desfacerea produselor, discuții cu olarii referitoare la aspectele meșteșugului pe care îl practică în prezent.

La cea de-a XXXVIII-a ediție a Târgului „Cucuteni - 5000” au fost prezenți la Iași meșterii olari: Sonia și Eusebiu Iacinschi (Cătămărești-Deal, jud. Botoșani), Angelica și Petru Maxim (Dorohoi, jud. Botoșani), Csaba și Sandor Balasz, Domokos Gyorfi, Mihaly Ilyes, Karolina și Atila Mathe, Iosif Molnos (Corund, jud. Harghita), Elisabeta și Ferenc Hegedus, Mihail Ilyes, Bela Lorincz, Marton Molnos (Corund, jud. Harghita), Suzanna Sasz, Laszlo Tofalvi, Francisc Toth, Todor Jozsef Attila (Corund, jud. Harghita), Veronica și Ladislau Vitos (Miercurea-Ciuc, jud. Harghita), Daniela Ifrim, Ciprian Luchian (Schitu Stavnic - Voinești, jud. Iași), Adriana și Doina Bledlea, Angela și Cornel Sitar (Baia Mare, jud. Maramureș), Anamaria și Erik Robert Salyi (Satu Mare), Nicoleta și Ion Mitroi (Măldăeni, jud. Teleorman), Liliana Andronie, Constantin Bâscu, Ion Bâscu, Leonida și Gheorghe Bâscu, Maria și Gheorghe Iorga, Constantin și Ștefan Mischiu, Ion Mischiu, Maria Popescu, Georgeta și Constantin Popa, Maria Ștefănescu Buși (Horezu, jud. Vâlcea), Iulia și Mihai Dogaru (Lungești, jud. Vâlcea), Alena și Simion Stoica, Ruslan și Lilian Scutelnic, Iarîna Savițkaia-Baraghin, Vitalie Parlui și Andrei Sclifos (Chișinău, Republica Moldova), Zaharia Triboi, Violetta și Adrian Triboi (Ciorăști - Nisporeni, Republica Moldova), Iurie Cucuietu, Gheorghe Panțîr (Drochia și Iurceni - Nisporeni, Republica Moldova), Serghei Bogopolschii (Cernăuți, Ucraina). Prin lucrările sale a fost prezent

și meșterul Marcel Mocanu (Braniștea, jud. Galați), decedat în anul 2020.

Numele acestor creatori le găsim asociate cu exemplare ceramice din creația lor într-un frumos și sugestiv album dedicat acestei noi ediții a târgului în semn de elogiu pentru arta olarilor.

Pentru importanța pe care o are acest târg în viața comunității ieșene considerăm necesară înscrierea acestui eveniment constituit din manifestări ce aparțin tradiției, practicilor sociale și evenimentelor festive, în *Inventarul elementelor vii de patrimoniu cultural imaterial*, știut fiind că un element de patrimoniu cultural imaterial conține practici, reprezentări, expresii, cunoștințe și abilități, alături de instrumente, obiecte, artefacte și spații culturale care se asociază cu acestea, pe care comunitățile, grupurile sau indivizii le recunosc ca parte a patrimoniului lor cultural.

Iar Târgul Național de Ceramică Tradițională „Cucuteni - 5000”, prin grija Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Iași, care îl organizează și îi oferă an de an un plus de valoare, este de mai multă vreme parte a patrimoniului cultural al Iașului.

Juriul format din prof. univ. dr. Ion H. Ciubotaru - președinte, dr. Corina Mihăescu - cercetător științific I, Institutul Național al Patrimoniului, Iurie Levic - președinte, Centrul Bucovinean de Artă pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Românești Cernăuți Ovidiu Focea - muzeograf, Muzeul Etnografic al Moldovei și prof. Adrian Ardeleanu - manager, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Iași a stabilit acordarea următoarelor premii:

Ceramică artistică

Premiul „Ion Diaconu”: Mihail Ilieș (Corund, jud. Harghita).

Ceramică utilitară

Premiul „Toader Nica”: Gheorghe Panțir (Iurceni-Nisporeni, Republica Moldova).

Alte premii decernate au revenit următorilor olari: Mihai Dogaru (Lungești, jud. Vâlcea); Georgeta și Constantin Popa (Horezu, jud. Vâlcea); Maria și Gheorghe Iorga (Horezu, jud. Vâlcea); Daniel Ifrim (Schitu Stavnicești, jud. Iași); Petru Maxim (Dorohoi, jud. Botoșani); Sonia Iacinschi (Botoșani); Angela Sitar (Baia Mare, jud. Maramureș); Doina Bledea (Baia Mare, jud. Maramureș); Sandor Balasz (Corund, jud. Harghita); Serghei Bogopolskii (Cernăuți - Ucraina); Violeta și Adrian Triboi (Nisporeni - Republica Moldova); Zaharia Triboi (Nisporeni - Republica Moldova); Anamaria și Robert Salyi (Satu Mare); Todor Jozsef Attila (Corund, jud. Harghita); Liliana Andronic (Horezu, jud. Vâlcea); Ion Mitroi (Măldăieni, jud. Teleorman); Ion Mischiu

(Horezu, jud. Vâlcea).

Aspecte de la Târgul Național de Ceramică Tradițională
„Cucuteni - 5000”, Iași, 24-27 iunie, 2021

Text și foto:
Dr. Corina Mihăescu,
Cercetător științific I
Patrimoniu Imaterial și
Cultură Tradițională - INP

Cultură locală, cultură națională

Este știut că notele de personalitate ale unei zone geografice dau identitate și prestanță arealului total, iar acesta, ca „recompensă”, întoarce către acele ținuturi reflexele atributului *național*. A fost și rămâne principiul călăuzitor al proiectului „Conexiuni culturale”, pe care Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Bacău (manager - Florin Zăncescu) și l-a asumat de ani buni și-l practică cu foloase spirituale vizibile. În cele ce urmează voi prezenta filmul zilei de 22 mai 2021, când echipa CJCPCT Bacău s-a deplasat în comuna Filipeni.

Aici a avut loc o manifestare complexă, culturală și științifică deopotrivă. Prima secvență s-a derulat în fața unui stejar cu o vechime de circa 180 de ani (cunoscut ca „Gorunul din Filipeni”), care a fost declarat monument al naturii, după aplicarea algoritmului aplicat de specialiștii în dendrologie. Arborele a marcat cândva hotarul dintre proprietățile familiilor Rosetti și Sterian și se află în apropierea unui triunghi dat de Școala Gimnazială, biserică și Centrul de Zi pentru Persoanele Vârstnice. Primarul comunei, Rodica Ambrosie, a subliniat semnificația bogată a copacului secular, martor a numeroase evenimente de după anul 1840. Momentul cultural a inclus o secvență informativă, urmată de una artistică.

Pentru prima dintre ele, au fost aduse în fața numeroșilor săteni prezenți (unii dintre ei au venit special pentru eveniment, din județ sau din țară) date despre oamenii de frunte născuți în așezările din această comună: medicul și universitarul Gheorghe Năstase, poetul Gheorghe Bârgăuanu, scriitorul și animatorul cultural B. Munte (pseudonimul lui Ion Bubă), sculptorul Constantin Schirliu, profesorul de matematică Ștefan Antohe ș.a. Pentru că în lucrările de informare ale județului Bacău (enciclopedii, dicționare, monografii) nu este menționat medicul Costache Andone (născut la Bălaia, sat al comunei Filipeni, în 1919), am ținut să prezint personalitatea complexă a acestuia. Doctor în științe medicale, specialist în otorinolaringologie, autor de lucrări de memorialistică ori de studii științifice, Costache Andone a fost cel mai cunoscut medic ORL-ist în Moldova de mijloc a câtorva decenii din

secolul trecut. (De exemplu, a consultat-o pe Maria Tănase, dar și alți artiști, oameni politici, sportivi etc., care veneau de la distanțe mari pentru a beneficia de competența doctorului de la Spitalul Județean Neamț.) Am prezentat publicului una dintre cărțile scrise de Costache Andone, împrumutată de la Biblioteca „George Bacovia” a Colegiului Național „Ferdinand I” (pe care l-a absolvit cu rezultate strălucite) și am promis că voi reveni în Filipeni pentru a audia împreună unul dintre cele aproximativ zece interviuri pe care mi le-a acordat consăteanul lor, în casa din strada Ștefan cel Mare din Piatra Neamț.

Pentru că 22 mai era ziua când se împlineau 64 de ani de la trecerea în eternitate a lui George Bacovia, m-am ocupat în a doua parte a discursului de acest subiect. În condițiile în care astăzi informația este lesne de aflat de pe internet, am ținut să mă refer doar la ceea ce face Bacăul pentru a respecta privilegiul ca poetul simbolist român cel mai cunoscut să fi văzut lumina zilei în această urbe (la 4/17 septembrie 1881). Pentru a fi mai convingător, am prezentat publicațiile băcăuane care cultivă memoria bacoviană. Am început cu cea mai veche, Revista „Ateneu”, fondată în 1925 de Grigore Tabacaru și George Bacovia, de unde se poate afla despre proiectul „Bacovia - iconografie (pictură - grafică - sculptură - caricatură)”, imaginat de Victor-Eugen Mihai - VEM, sau despre dialogul cu Sorin Postelnicu, autorul unui film dedicat lui Bacovia și prezentat la Centrul de Cultură „George Apostu”. („Eu nu am ilustrat poezia

lui Bacovia. Țasta a fost principiul meu: să nu ilustrez. Poezia lui Bacovia are ilustrația ei. Eu am căutat să descopăr o lume în care el se potrivește. [...] Sunt decis ca înainte de a pieri de pe această lume, să donez două copii [ale filmului]: una Casei Memoriale «George Bacovia» din Bacău și alta Casei Memoriale «George și Agatha Bacovia» din București”, mi-a declarat). A doua publicație pe care am prezentat-o publicului filipenean a fost „Plumb”, aflată în al 17-lea an de apariție, al cărei titlu nu mai are nevoie de comentarii, iar ultima, „Bacoviana”, revistă de cultură tematică editată, din 2011, de Societatea Cultural-Științifică „Vasile Alecsandri”, prin Editura „Alma Mater” a Universității „Vasile Alecsandri” din Bacău. Am deschis-o la rubrica „Manuscris”, unde poetul Ovidiu Genaru, multă vreme muzeograf la Casa Memorială „George Bacovia” din Bacău, scrie (de mână, evident, într-o caligrafie impecabilă) un poem închinat autorului poeziei „Plumb”. A fost momentul să dăruiesc Bibliotecii Comunale și un număr din cotidianul „Deșteptarea”, care publică două pagini de text și imagine sub titlul bacovian „Nu-i mâini,/Nici azi,/Nici ieri -/Timpul...”. Subtitlul „De dincolo de no(r)i” continuă astfel: «„Nu știu de ce au căzut doi meteoriți exact aici, la Bacău», ne-a spus pe 14 septembrie 2019 (în grădina Casei Memoriale «George Bacovia») dramaturgul Matei Vișniec, pentru ca imediat să se explice: «Sunt două tezaure Bacovia și Alecsandri»”.

În final, am înfățișat volumul „Poezie sau destin” al Agathe Grigorescu-Bacovia, purtând autograful fiului, Gabriel Bacovia,

pentru poetul Octavian Voicu. (volumul aparține aceleiași biblioteci, a Colegiului Național „Ferdinand I” din Bacău.) Nu am omis un fapt din aceeași familie cu evenimentul nostru de la Filipeni: aproximativ în același interval de timp, la Casa Memorială „George Bacovia” din Bacău, 13 persoane (muzeul se află la nr. 13 al străzii George Bacovia) și-au dat întâlnire pentru a-l comemora pe vechiul stăpân al locului.

Bibliotecii Comunale i-au fost donate cărți editate de Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Bacău și prezentate de coordonatorii acestora: Feodosia Rotaru, Olguța Pățu și Ioan Dănilă. (Constanța Iacobeanu a primit unul dintre volumele editate în 2019, pentru că a furnizat culegătorilor de folclor obiceiuri de iarnă din comuna Filipeni).

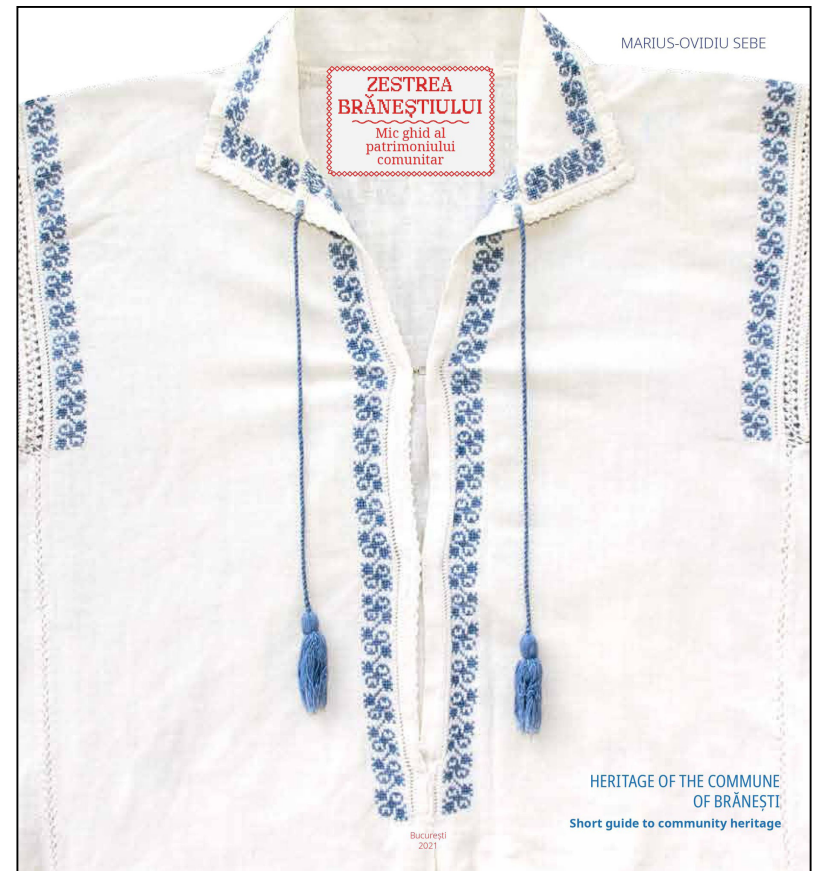
Un spectacol de muzică și dansuri susținut de Ansamblul „Valea Dunavățului” și pregătit de Mihaela Lordache-Farcaș și Marian Lungu, profesori la Școala Populară de Arte și Meserii Bacău, a încheiat o zi păstrată cu siguranță în memoria tuturor.

Text și foto:
Conf. univ. dr. Ioan Dănilă
 CJCPCT Bacău

Zestrea Brăneștiului. Mic ghid al patrimoniului comunitar/Heritage of the Commune of Brănești. Short guide to community heritage, București, 2021

Marius-Ovidiu Sebe a realizat o analiză de sinteză a celor mai reprezentative bunuri patrimoniale naturale, materiale și spirituale ale localității Brănești. Paginile lucrării bilingve întâmpină cu informații relevante și bine documentate despre patrimoniul natural și cultural locale și despre legislația privind protejarea patrimoniului cultural național mobil (Legea nr. 182/2000) și a patrimoniului cultural imaterial (Legea nr. 26/2008) pe cei interesați de cunoașterea, păstrarea, promovarea și transmiterea patrimoniului comunei Brănești, jud. Ilfov. Publicația reprezintă rezultatul proiectului Asociației Culturale Brănești de promovare a celor mai importante valori socio-istorice și etno-geografice prin care se identifică locuitorii comunei Brănești în context național și global.

„Micul ghid al patrimoniului comunitar” vine în sprijinul educației pentru patrimoniu și al educației pentru conservarea și promovarea culturii tradiționale a tinerei generații. Astfel, sunt justificate bogăția ilustrațiilor și bilingvismul româno-englez. Având în vedere scopul formativ, cuprinde definiții și caracteristici generale ale patrimoniului natural, ale patrimoniului cultural mobil și ale celui spiritual. De asemenea, Marius-Ovidiu Sebe face referire la datele documentare ale includerii în rețeaua de arii protejate *Natura 2000* a Lacului și Pădurii Cernica, situl de importanță comunitară conservând habitatele naturale a faunei și florei sălbatice locale conform prevederilor Uniunii Europene.

Sunt prezentate apoi cele patru obiective incluse pe Lista Monumentelor Istorice din România reprezentativă pentru patrimoniul cultural local: ansamblul arhitectural monahal Pasărea, biserica din satul Pasărea, com. Brănești cu hramul Sfântului Prooroc Ilie Tesviteanul, situl „Ostrov” din Brănești și situl „Vadul Anei-Autostradă”. Pe lângă acestea sunt identificate și monumente istorice neclasificate, precum Monumentul Eroilor căzuți în Primul Război Mondial din curtea Bisericii „Sfântul Nicolae” și crucile de piatră scrise în chirilică din incinta parcului dendrologic.

„Zestrea Brăneștiului” ilustrează și elemente de patrimoniu cultural imaterial ale comunității băneștene, ce se individualizează prin originile bulgărești, precum obiceiul tradițional al cucilor și magiunul din miez de pepene roșu. Autorul cărții le consideră aduse pe teritoriul României de la sud de Dunăre de către bejenarii bulgari, acestea împământându-se pe teritoriul românesc și adaptându-se în timp alături de graiul bulgăresc. În paginile cărții, se disting, de asemenea, descrieri etnografice ale portului popular femeiesc și bărbătesc și ale țeșăturilor tradiționale cu specific local (ștergare, macaturi etc.).

„Zestrea Brăneștiului. Mic ghid al patrimoniului comunitar” constituie un exemplu de bune practici, deoarece punctul de plecare al valorificării patrimoniului național cultural și natural îl reprezintă comunitatea locală și modul în care reprezentanții acesteia acționează responsabilizându-i și pe alții prin cunoaștere. Prin exemplele oferite, Marius-Ovidiu Sebe face o conexiune reușită între patrimoniul familial și patrimoniul clasat, exprimând valoarea de neînlocuit a moștenirilor culturale și a peisajelor naturale.

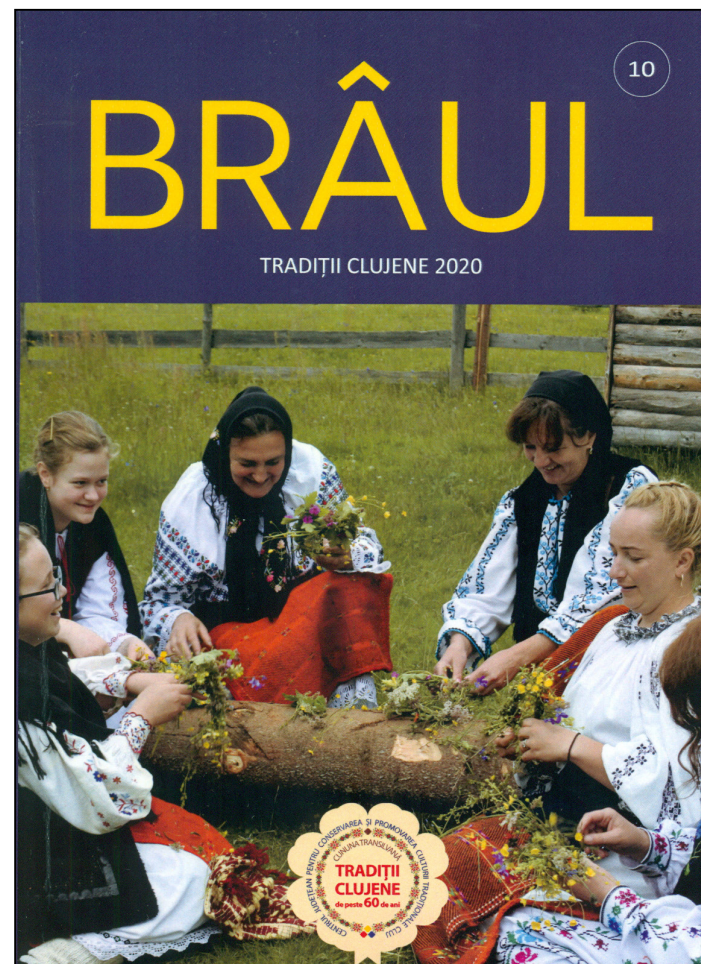
Drd. Anamaria Stănescu,
Consilier,
Patrimoniu Imaterial și
Cultură Tradițională - INP

Brâul

Revistă de cultură tradițională, nr. 10, anul 2020, editată de Editura Tradiții Clujene și apărută sub patronajul Consiliului Județean Cluj, Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Cluj.

Publicația propune cititorilor săi un sumar bogat și divers; pentru început, la rubrica **Personalități internaționale**, autorul, dr. Mircea Câmpeanu, face un portret al domnului Bülent Kurtişoğlu, personalitate din lumea folclorului internațional, coregraf, maestru emerit al dansului tradițional, al cărui renume a depășit granițele sale, Turcia. Din articol aflăm despre multe realizări ale domniei sale: specialist în dansuri populare Branchand, doctor în Arte la Institutul de Științe Sociale al Istanbul Technical University, a fost pe rând profesor la un liceu de prestigiu, cercetător de folclor, a scris articole și capitole în diferite cărți, a obținut premii în concursuri și festivaluri naționale și internaționale, în calitate de coregraf și instructor. Și periplul profesiei nu se oprește la cele enumerate, el continuă cu multe alte realizări în acest domeniu.

Se cuvine să evidențiez strădania echipei Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Cluj de a desfășura în anul 2020, an pandemic, cu dificultăți în toate domeniile, un vast proiect de cercetare, în care au fost implicate, mai multe genuri de activități: pregătire, documentare, cercetare în 18 localități din zona montană a județului Cluj – *Zona Montană a Județului Cluj Proiect de cercetare multidisciplinară a culturii tradiționale din județul Cluj, 2020*. În articol sunt inserate date despre activitatea colectivului Centrului și a cercetătorilor externi participanți, despre materialele pe care le-au realizat în teren (foto, video, interviuri, reconstituiri etc.) privind obiceiuri, costume, țesături, detalii arhitectonice, case, biserici etc. Toate materialele culese și cercetate se vor materializa într-o arhivă dedicată proiectului.

La rubrica **Articole de specialitate**, Consuela Bendea semnează două materiale documentate despre bisericile de lemn din zona Clujului - *Monumentul istoric din Gârbău Dejului și Continuitate în ridicarea de biserici de lemn, în rândul comunităților sătești clujene*. Sunt descrise două biserici de lemn: prima, Biserica de lemn din Gârbău Dejului, cu hramul Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil, monument ridicat în secolul al XVIII-lea, aflat pe Lista Monumentelor Istorice și o Biserică din lemn în stil maramureșean din Dâmbu Mare, din comuna Mică. Autoarea prezintă câteva aspecte din elementele din arhitectură pe care le conțin edificiile, pictura, starea de conservare, povestea lor.

Prof. Maria-Alexandra Ciceo, la rubrica **Obiceiuri și tradiții clujene**, face o trecere în revistă a obiceiului Sânzienelor și punctează câteva aspecte prezente ale obiceiului din zona de munte a județului - *Sânzienele - spiritualitate, medicină și mister*.

Revista mai cuprinde scurte prezentări care înfățișează evenimentele și proiectele educaționale, expoziționale petrecute în județul Cluj: momente deosebite de Ziua Culturii Naționale, prezentare de fotografii și joc tradițional de ziua culturii maghiare, dialog muzical între clujeni și bihoreni, cântece de dragoste din folclorul românesc, tradiții clujene de mărțișor, fotografii ce surprind viața satului maramureșean, lansări de carte, zestrea tradițiilor clujene, lumea satului în fotografia etnografică, concurs de fotografie-document etnografic. Toate aceste evenimente evidențiate de Grigore Sâmbuan, consultant artistic CJCPCT Cluj.

În ultimele pagini ale revistei este comemorat, *Nelu Avram (1947-1998) violonist, interpret de folclor și instructor metodist la Casa Municipală de Cultură Cluj-Napoca*, la rubrica **In memoriam**, semnat de dr. Mircea Câmpean.

Pe lângă materialele menționate, revista este ilustrată cu fotografii frumoase, reprezentative, care atrag atenția în mod deosebit, permițând cititorului de a interacționa captivant cu textul.

Mihaela Ciorcilă,
Redactor - Patrimoniu Imaterial și
Cultură Tradițională - INP

Evenimente ale Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Brăila

Activitatea curentă a Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Brăila înseamnă organizarea și promovarea de acțiuni, manifestări artistice menite să contribuie la dezvoltarea comunității. Astfel, sărbătorile de mare însemnătate creștină sunt evidențiate prin acțiuni a căror rol este de a păstra vie amintirea unor obiceiuri și tradiții străvechi. Amintim aici de **Șezătoarea de Sfântul Andrei** organizată în anul 2020, în ajunul zilei de Sfântul Andrei, în Atelierul de Revitalizare a Textilelor Tradiționale. Ajunul este o zi marcată în calendarul popular de numeroase obiceiuri, ritualuri, credințe și superstiții transmise din generație în generație. Sărbătoarea Sfântului Gheorghe, Floriile, Ispasul au fost de asemenea evidențiate în activitatea Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Brăila prin realizarea unor materiale video-audio realizate în incinta Atelierul de Revitalizare a Textilelor Tradiționale reliefând caracterul popular al sărbătorilor. Acestea au fost promovate, în mediul online, pe pagina oficială a instituției - <https://centrul-decreatiebraila.ro/>.

Șezătoare de primăvară - Tradiții și obiceiuri

Șezătoare de primăvară - Tradiții și obiceiuri s-a desfășurat în parteneriat cu Asociația Grupul de Inițiativă Viziru, în data de 6 martie 2021, în Sala ProArte a Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Brăila. La șezătoarea organizată de Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Brăila au participat Corul Nectar din Viziru, dirijor Virgil Burcuș, femei din satul Viziru, jud. Brăila, care duc cu mândrie tradițiile locului - d-na Cojocar, Ioana Mândrilă, Maria Chelbașu.

Atelierul micilor dansatori - coregraf Titica Ioniță -, solistele de muzică populară Andreea Vizureanu și Alexandra Corbu, Atelierul de revitalizare a textilelor tradiționale al CJCPCT Brăila au completat lista invitaților prezenți la eveniment. Momentele de lucru la războiul de țesut, torsul lânii, cântecele populare interpretate de tinerele soliste au redat atmosfera satului de altădată.

Identitatea strămoșească a satului contemporan - conservare, revitalizare și promovare - Expoziția de costume populare prilejuită de Ziua Portului Național - Culoarele Învierii în straie de sărbătoare din Bărăgan, ediția a II-a.

Ziua Națională a Portului Tradițional din România se sărbătorește în cea de-a doua duminică din luna mai, respectiv la 9 mai 2021, cu rolul de a valorifica costumele autentice populare, element de identitate culturală, acest emblematic obiect vestimentar ce ne invită să redescoperim farmecul portului tradițional al românilor.

De la Joacă la Joc

În data de 5 iunie, ora 13⁰⁰, în Sala *ProArte* a Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Brăila s-a desfășurat evenimentul *De la Joacă la Joc* în săptămâna dedicată Zilei Internaționale a Copilului.

Consiliul Județean Brăila, Primăria Municipiului Brăila și Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Brăila au organizat acest eveniment. Manifestarea artistică a reușit să adune pe scena Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Brăila peste 100 de copii de diferite vârste, care, sub îndrumarea cadrelor didactice, au prezentat dansuri populare și cântece din zona Brăilei. Reamintim faptul că la rândul lor, doamnele educatoare, învățătoare sunt participante ale Atelierului de Revitalizare a Patrimoniului Imaterial - *Jocul* fiind înființat tocmai cu rolul de a promova și conserva dansul popular.

Colaborarea dintre Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Brăila și Inspectoratul Școlar Județean Brăila își propune să mențină vie și să însușească tinerilor, de la vârste fragede, mândria de a fi român, de a ști cântul și dansul popular.

Din programul evenimentului cultural *De la Joacă la Joc* au făcut parte Andreea Vizureanu, Alexandra Corbu, Mihaela Garbă și Gabriela Gârbă, Andra Ene, Karina Maria Balla, Daria Elena Găzdoi, Nicoleta Floarea, Ștefania Cornea, Ana Maria Paraleu, Gabriela Constantinescu, Camelia Balauz, Nicușor Dulvara, Miruna Teodosopol, Georgiana Brumă, Atelierul micilor dansatori, Însurașei - Mușeteanca- juniori, Ansamblul Folcloric Măxineni. De asemenea au fost prezenți copii de la Grădinița „Negruț” - clasa doamnei Violeta Bălan, Liceul Teoretic „Constantin Angelescu”, lanca - clasa dnei Elena Morteciuc, Școala „Ion Creangă” - clasa d-nei Carmen Dumitriade, Școala din Șuțești - clasa Luminiței Nicoară, Școala gimnazială „George Coșbuc”.

Conferința Folclorul transpus în spectacol

În data de 13 iunie 2021 ora 12⁰⁰, în Sala *ProArte* a Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Brăila a avut loc Conferința *Folclorul transpus în spectacol* susținută de d-na Elise Stan, prof. dr. etnomuzicolog. Conferința a avut în vedere abordarea folclorului, ca definiție a poporului român, transpus în spectacol, păstrând totodată caracterul autentic al aceluia artistic.

Din programul conferinței amintim participarea Ansamblului „Măxineanca” din Măxineni și Ansamblul „Mușeteanca” din Însurașei.

În incinta Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Brăila funcționează Atelierul de Revitalizare a Textilelor Tradiționale și Atelierul de Ceramică. Înființat în anul 2006, Atelierul de Revitalizare a Textilelor Tradiționale al Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Brăila are drept scop promovarea și conservarea tradițiilor, obiceiurilor și îndeletnicirilor femeilor din zona etnografico-folclorică a Brăilei. Activitatea Atelierului de Revitalizare a Textilelor Tradiționale constă în confecționarea de marame, ștergare, brâie, trăistuțe, preșuri tradiționale ori chindeie. De asemenea, în incinta Atelierului de Revitalizare a Textilelor Tradiționale sunt organizate expoziții tematice, activități specifice precum *Atelierul Arta acului și a războiului tradițional de țesut - Îndeletniciri de când lumea și pământul*. Pe tot parcursul anului se desfășoară *Atelierul Arta acului și a războiului tradițional de țesut - Îndeletniciri de când lumea și pământul*, unde participanții au ocazia să învețe diverse tehnici de țesut și cusut, iar creațiile lor vor fi prezentate în cadrul unei expoziții.

Meșteșugul prelucrării lutului este promovat și readus la viață prin confecționarea de produse în incinta Atelierului de ceramică din cadrul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Brăila, de către specialiști din domeniu. Magneți cu simbolurile monumentale sau culturale ale Brăilei, plăci decorative cu imagini reprezentative pentru orașul de la Dunăre, vase de lut de diferite dimensiuni sunt câteva dintre produsele Atelierului de ceramică pe care Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Brăila le prezintă în târguri și expoziții tematice. De asemenea, produsele sunt expuse spre vânzare, la sediul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Brăila din Piața Traian nr. 2 tuturor persoanele interesate. În cadrul Atelierului de ceramică sunt organizate lecții demonstrative de prelucrare a lutului pentru elevii din Municipiul Brăila. Sub îndrumarea unui specialist, aceștia vor învăța arta modelării în lut prin metoda tradițională de obținere a vaselor din ceramică, roata olarului, aplicare decoruri pe vase etc.

Festivalul Internațional de Folclor *Cântecul de dragoste de-a lungul Dunării*, ediția a XIV-a, Brăila, România

În perioada 24-26 august 2021 va avea loc Festivalul Internațional de Folclor *Cântecul de dragoste de-a lungul Dunării*, ediția a XIV-a, Brăila, România. Festivalul-concurs își propune redescoperirea, valorificarea și promovarea creațiilor și afirmarea de noi interpreți ai genului vocal destinat prin definiție să sporească bogăția spirituală a tuturor locuitorilor de la Dunăre și nu numai. Concursul se adresează soliștilor vocali și grupurilor, artiștilor amatori aparținând țărilor de pe cursul Dunării: Germania, Austria, Slovacia, Ungaria, Croația, Serbia, Bulgaria, România, Moldova și Ucraina. Regulamentul privind înscrierea la Festivalul Internațional de Folclor *Cântecul de dragoste de-a lungul Dunării*, ediția a XIV-a, Brăila, România este disponibil pe site-ul canteddragoste.ro

CONSILIUL JUDEȚEAN BRĂILA PRIMĂRIA MUNICIPIULUI BRĂILA
Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Brăila

FESTIVALUL INTERNAȚIONAL DE FOLCLOR
Cântecul de dragoste de-a lungul Dunării

ediția a XIV-a 24 - 26 august 2021

Înscrierea la preselecția online (festival.braila@gmail.com)
până la data de 22 iulie 2021

Pot participa la concurs persoane care au depășit vârsta de 18 ani,
împliniți până la data Găletii laureatilor

Premii:

- Trofeul - 4.000 euro
- Premiul I - 2.500 euro
- Premiul II - 1.500 euro
- Premiul III - 1.000 euro
- Premiul pentru autenticitatea costumului popular - 500 euro

Detalii:
<http://canteddragoste.ro/>
<http://www.centruldecreatiebraila.ro/>
<https://www.facebook.com/Centrul.de.Creatie.Braila/>

Parteneri media

CONSILIUL JUDEȚEAN BRĂILA PRIMĂRIA MUNICIPIULUI BRĂILA
Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale

Calendarul Creștin ortodox și Calendarul popular la Galeria de Artă populară a CJCPCT Brăila

Parteneri media

Calendarul creștin ortodox și Calendarul popular la Galeria de Artă populară a CJCPCT Brăila

Activitatea urmărește promovarea online a semnificației fiecărei zile din Calendarul creștin-ortodox și din Calendarul popular. Calendarul popular coordonează desfășurarea întregii vieți materiale și spirituale a comunității. Calendarul popular are un adevărat caracter polivalent, oferind soluții pentru diferite probleme, în funcție de categoriile sociale și profesionale care îl foloseau. Acesta păstrează împărțirea anului în patru anotimpuri și douăsprezece luni, doar că lunile au alte denumiri semnificative.

Acesta planifica întreaga activitate a țăranului pe sezoane, săptămâni, zile și chiar momente ale zilei și se baza pe orologiile cosmice de mare precizie (solstițiu, echinocțiu, faze lunare, răsăritul și apusul astrilor și constelațiilor) și pe bioritmurile de reproducere a plantelor și animalelor.

Evenimente Buzău, lunile iunie-septembrie 2021

70

23 iunie-30 iulie – Galeriile de Artă Buzău
Expoziția etnografică **Ziua iei**.

3 iulie –Salcia
Filmări cu echipa Etno TV pentru emisiunea **Vatra cântecelor noastre**, împreună cu Ansamblul Folcloric „Plaiurile Mioriței” (soliști, orchestră, dansatori), Formația de Fluierași „Traian Popescu”, meșteri populari.
Filmările se vor realiza la Muzeul „Casa timpului”, în comuna Salcia, jud. Buzău.

10, 17 și 24 iulie – comuna Colți, sat Aluniș
Proiecții de filme românești.

16-17 iulie – comuna Colți, sat Aluniș
Participarea Ameliei Papazisu - Tezaur Uman Viu, instructor la Școala Populară de Arte, la Atelierele de țesut-cusut.

18 iulie – Lopătari
Serbarea folclorică tradițională **Plaiul nucului**.

31 iulie – comuna Colți, sat Aluniș
Concert de muzică lăutărească Simion Bogdan Mihail. Spectacol tradițional organizat de Centrul Județean de Cultură și Artă Buzău. Participă Ansamblul Folcloric „Plaiurile Mioriței” (soliști, orchestră, dansatori).

15 august – Valea Salciei
Festivalul Tradițional Târgul de Sfânta Maria.

16 august-10 septembrie – Buzău - Galeriile de Artă
Expoziție de pictură. Expune Clara Anastasia Posea, elevă la Liceul de Arte „Margareta Sterian” Buzău.

13 septembrie-1 octombrie – Buzău - Galeriile de Artă
Expoziție de pictură. Expune pictorul Emil Ciubotaru.

Centrul de Cultură și Artă Hunedoara

Programul evenimentelor aferente lunii iunie

11-13 iunie – Deva

Târgul Meșterilor Popolari - ediția a XLIII-a.

16 iunie – Deva

Audiție cursanți, Educație Permanentă - Școala Populară de Artă.

27 iunie – Buceș-Cheia

Întâlnirea Moșilor cu Istoria.

#13257616

Colectiv redacțional

Mihaela CIORCILĂ

Corina MIHĂESCU

Mirela MIHĂILĂ

DTP: Ruxandra ȘERBAN

Coperta I: Cămașă cu altiță expusă în fața casei (pe gard), la Sărbătoarea iei de la Cezieni, jud. Olt, 2018.

Coperta IV: Pânză țesută și model ales în război cu borangic, de Cristina Niculescu (Stoenești, Râmnicu Vâlcea)

Fotografii de Corina Mihăescu

